

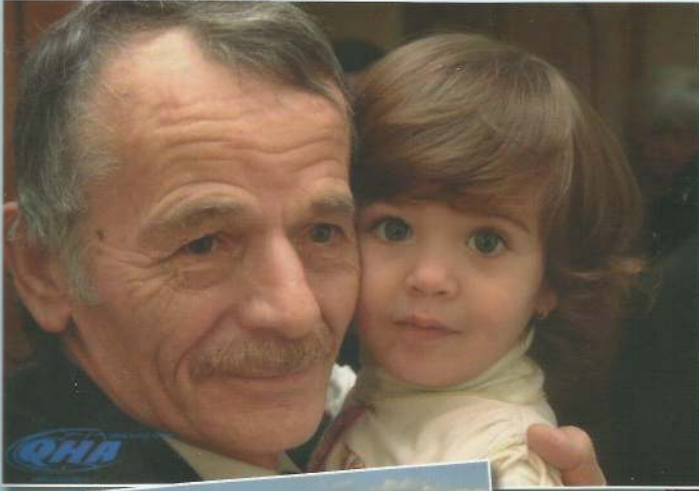
KIRIM BÜLTENİ

Dilde, Fikirde, İşde Birlik.

İsmail Bey Gaspiralı

Ocak-Şubat-Mart 2009 Yıl: 17 Sayı: 64

KIRIM BÜLTENİ

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin
yayın organıdır.
Üç ayda bir yayımlanır, ücretsiz dağıtılır.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
Genel Merkezi adına sahibi
Dr. Ahmed İhsan Kırmılı

Yazı İşleri Müdürü
Nail Aytar

Yayın Kurulu
Tuncer Kalkay
Namık Kemal Bayar
Şükrü Bilgili
Serkan Sava
Türker Yüksel
Safiye Olgun
Kurtiy Fethi Şahin

Temsilcilikler

Kırım : İsmet Yüksel
Romanya : Erol Menadil
Seydişehir : Özgür Coştu
Kırıkkale : Fatih Ünsal
İstanbul : Özgür Karahan
Konya : Mustafa Demirel
Eskişehir : Ertuğrul Karaş
Niğde : Fahri Özbayoğlu
Gebze : Ahmet Hakan Sönmez
Çatalca : Ali İlkbaş
Antalya : Kürşat Bilgin
Sungurlu : Çelebi Çevik
Bandırma : Aykut Özbek
Aksaray : Rahim Uygur
Kaman : Osman Lüy
Mersin : Av. Orhan Oğuz Çetinkaya
Çiftlikköy : Bilgin Altıparmak
Balıkesir : Aydın Kırmılı
Tekirdağ : Fatih Erge
Amasya : Metin Kırım
Ceyhan : İsmail Taymaz
İzmir : Server Sadık
Trabzon : Elviye Şeyhamet
Adapazarı : Fatih Süha Eşer
Kiev : Abdurrahman Egiz
Polonya : İzabela Muchla
Kocaeli : Seyhan Tonguç

Yazışma adresi

Meşrutiyet Cad. 20/14 06440 Kızılay / ANKARA
Tel: 0312 419 47 49
Faks: 0312 419 47 51

Kırım Bülteni, Kırım Vakfı'nın maddî destekleriyle
yayımlanmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Başyazı

Tuncer KALKAY 1, 2

Meşhurlarımız-Dr. Ahmed İhsan Kırmılı

Nail AYTAR 3, 4, 5

Neredeyiz?

Namık Kemal BAYAR 6, 7

Kırım Dernek ve Vakıflarının Çalışma Plân ve Stratejileri Nasıl Olmalıdır?

Cengiz UÇKUN 8, 9

Hayat-Mücadele ve Müstecib Ülküsal

Tuncer KALKAY 10, 11, 12

1. Kırım Tatar Dünya Kongresi

KIRIM TATAR HALKININ MİLLÎ BEYANATI

Nail AYTAR 13, 14, 15

Sivil Toplum Kuruluşları Kavramı, Dernekler ve Vakıflar Üzerine

Mustafa ESKEN 16, 17

Çizgiler Karışınca

Serkan SAVA 18, 19

Basın Bildirileri 20, 21, 22

Haberler 23, 24

Genel Merkezde Yeni Yönetim 25

Şiir Günleri 26, 27, 28

Tarih Seminerleri 29

Televizyon Programlarında Kırım 30, 31

Muhtelif Faaliyetler 32

Kamu yararına çalışan derneğimiz, üyeleri ile bütünleşiyor

Tuncer KALKAY

Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek isteyen insanlar ‘Dernek’ adı verilen yasal toplulukları oluştururlar. Genelde de dernekler aldıkları isimleri ile amaçlarını belli ederler. Bizim Derneğimizde de en temel ortak unsur, isminden de anlaşılacağı gibi ‘Kırım’dır. Tabii olarak ‘Kırım’ın her yönü ile ele alınması genel bir beklentidir. Bu beklentiler karşılanabildiği ölçüde, yapılan çalışma ve faaliyetlerin bir anlamı bulunmaktadır.

Bugün 20’den fazla şehirde şubesi bulunan Derneğimizin en büyük özelliklerinden birisi de “Kamu Yararına Çalışan Dernekler” statüsünde olmasıdır. Dernek kurma işlemi çok basit bir prosedür gerektirdiğinden 5 kişinin bir araya gelmesi ile kolayca dernek kurulabilmekte ve kolayca kurulan iki üç dernekte kolayca bir üst birlik oluşturabilmektedir. Bu bakımdan, bugün Türkiye’de faaliyeti devam eden 80.300 dernek olduğu bilinmektedir.

Buna paralel olarak, Türkiye’de kamu yararına çalışan derneklerin sayısı ise 436’dır. Dolayısıyla mevcut derneklerin 184’te 1’i, bir başka ifade ile her 184 dernekten ancak biri kamu yararına çalışan derneklerden sayılmaktadır.

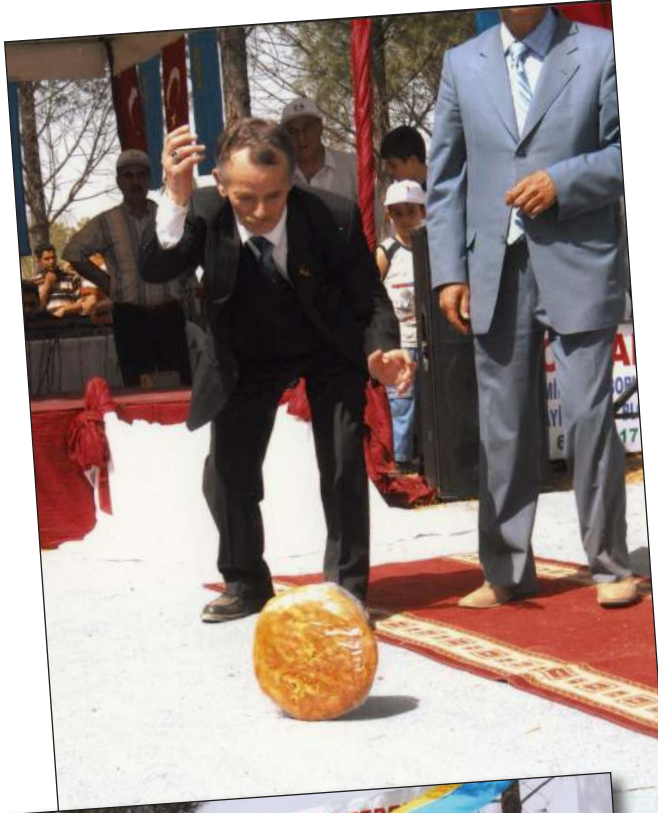
Bir derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için, kamu yararına çalıştığını gösteren pek çok şartı taşıması gerekmektedir. Bu pek çok şartı bir araya getiren dernekler, ancak Bakanlar Kurulu Kararı ile kamu yararına çalışma statüsünü kazanmaktadırlar. Bazı imtiyazlar tanınan kamu yararına çalışan dernekler, İçişleri Bakanlığının denetimi yanında Maliye Bakanlığının da denetimine tabiidirler. Bu bakımdan kamu yararına çalışan dernekler için bu statüyü kazanmaları yanında, korumaları ve sürdürmeleri de o kadar önemlidir. Çünkü, bu statüyü kazanmak için var olan şartların kaybedilmesi, yerine getirilememesi durumunda da, kamu yararına çalışma statüsü kaldırılmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararı ile 1992 yılında kamu

yararına çalışan derneklerden sayılan Derneğimizin bu statüye ulaşmasında, başta Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırmımlı ile birlikte şubelerimiz de dahil olmak üzere, kurulduğu 1955 yılından bu zamana kadar görev alan Başkanlarımız, Yönetim Kurulu Üyelerimiz, Denetim Kurulu Üyelerimiz, Yüksek Disiplin Kurulu Üyelerimiz ve Siz Üyelerimizin çok büyük katkısı bulunmaktadır. Dolayısıyla, üyelerimizin, nasıl bir derneğe sahip olduklarının bilincin de olmaları da bir o kadar önemlidir.

BAŞYAZI

Gerek dünyada yaşanan son gelişmeler, gerekse Vatan Kırım'da yerleşmeye çalışan Kırım Tatarlarının problemleri, Derneğimizin daha güçlü olmasını ve daha çok faaliyette bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle üyelerimizin, derneğine sahip çıkması, dernek toplantılarına iştirak etmesi, dernek faaliyetlerinde görev alması, dernek çalışmalarına yardımcı olması, yeni Yönetim Kurulumuzun açık bir çağrısıdır.

Sadece Yönetim Kurulu Üyelerinin çabalarıyla, çok kapsamlı bir hale gelen dernek faaliyetlerinin sürdürülmesinin yeterli olacağını düşünmenin doğru bir anlayış olmadığı ortadadır. Bu bakımdan her bir üyemizin, yönetim kurulu üyesi gibi sorumluluk alarak, bir dernek başkanı, bir dernek sekreteri, bir dernek muhasebi, bir dernek veznedarı gibi hissederek, kendiliğinden görev alması ve katkıda bulunması en büyük arzumuzdur. Yönetim Kurulu olarak da bu atmosferi yaratmak için elimizden gelen çabayı göstermek istiyoruz.

Bu çerçevede üyelerimizden gelecek her türlü katkıyı bekliyoruz. Bu katkının somut bir örneği olması açısından da, öncelikle 10 TL olan yıllık aidatların ödenmesinde gösterilecek hassasiyet çok önemli olacaktır. Yeni seçilen yönetim kurulumuzun ilk toplantısında da; her yönetim kurulu üyesinin, her yönetim kurulu toplantısı başına, bir üye yıllık aidatı kadar bağış yapması yönünde sembolik bir uygulama başlattık. Dernek üyelerimizin de yıllık aidatlarını ödemedi, ihmalkar olmamaları bile sorumluluğunun paylaşılmasında ve sorumluluğun artmasında önemli bir etken olacağı düşünülmektedir. 10 TL tek başına önemli olmayabilir ama bir çok 10 TL bir araya geldiğinde çok ciddi katkılar yaratabilir. Bunun yanında üyelerimizin, dernek faaliyetlerindeki fiili ve manevi katkılarının da büyük bir sinerji yaratması beklenmektedir.

Sonuç olarak, Siz değerli üyelerimizle birlikte olmaktan, birlikte çalışmaktan, birlikte paylaşmaktan onur duyacağımızı, zevk alacağımızı belirterek, derneğinizi sahiplenmenizi, ev sahipliği yapmanızı ve yeni yeni üyeler kazandırmanızı bekliyoruz.

Savluqman Qalınız.

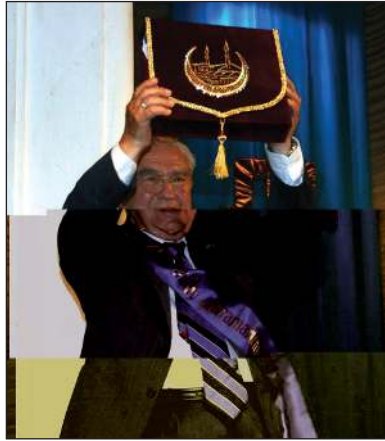
Dr. Ahmed İhsan KIRIMLI

(23 Nisan 1920)

Nail AY TAR

Dr.Ahmed İhsan Kırmılı ya da genel olarak bütün Kıırım Tatar gençlerinin Ahmed Amcası olarak tanıdığı Kıırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin Genel Başkanı, Kıırım Vakfının Başkanı ve Balkan-Azerbaycan-Kıırım Türkleri Derneklerinin Federasyonu BAK-TÜRK Federasyonunun Başkanı, Ukrayna-Kıırım Dostluk Derneğinin Başkanı ve daha sayabileceğimiz pek çok unvanıyla birlikte kibar ve mütevazı büyüğümüz. Gençlik yıllarından itibaren giriştiği sosyal faaliyetler Balıkesir Talebe Yurdundan Demokrat Partili yönetimlerin işbaşında olduğu 1950'li yıllar ve daha sonraki AP milletvekilliği ve bakanlıklarıyla geçen günleri konuşmaya başladığımız zaman zamanın nasıl geçtiğini anlayamazsınız. Cafer Seydahmet Kıırım'le ve daha birçok Kıırım Tatar önderiyle hatıraları, İsmet İnönü'den Gümüşpala'ya pek çok siyasi şahsiyet ve olayının içinde bulunmuş, resmi görevli olarak gittiği SSCB dönemi Özbekistan'ında Mustafa Abdülcemil Kıırımoglu ile ilk tanışması başlı başına bir yazı konusu olacak mahiyette.

Dr. Ahmed İhsan Kırmılı için söylenebilecek en önemli şeylerden birisi Türkiye'de dağınık halde bulunan Kıırım Türkleri Derneklerini bir çatı altında

toplayarak genel merkez ve şubeler şeklinde organize etmesi ve bunu müteakip Kıırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkez ve Şubelerinin Kamu Yararına Çalışır Dernekler statüsünü alması olmuştur. Şu an 20'nin üzerindeki ilde şubesi bulunan Genel Merkez ve Şube-

ler gerçek amaçlarına dönük faaliyetlerini arttırmış Kıırım'a çok daha faydalı çalışmalar yapabilmektedir. Bizzat benim de şahit olduğum Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'i ziyaretimizde bu sayıdaki şubeyi duyan Cumhurbaşkanı Genel Başkanımızı tebrik ederek pek çok siyasi partinin bile bu kadar yerde teşkilat kurmasının kolay olmadığını söylemiştir. Kurduğu ve başkanı olduğu Kıırım Vakfı maddi olarak Kıırım derneklerinin bir güvencesi olmuş ve bu sayede pek çok şube kendilerine ait bir binaya kavuşarak çalışmalarını buralarda devam ettirmektedir.

Dr. Ahmed İhsan Kırmılı'nın büyük dedesi, Bahçesaray'lı Ulema-yı İzam Meşayih-i Kiram Akseyid Mehmet Efendi'dir.

Tekkesi Bahçesaray'ın Efendiköy'ünde olan Aksey-yid Mehmet Efendi, Rusla-rın dini, siyasi, sosyal ve kül-türel baskıları artınca ailesi-ni Türkiye'ye gönderir. Kendi-si cemaati üzerindeki tesirinden dolayı Kırım'da kalır. Aksey-yid Mehmet Efendi ailesini Ak top-raklara gönderirken onlara bir miktar para ve bir Kur'an-ı Ke-rim verir. Kur'an-ı Kerim'in başına da şöyle yazar; "Ben burada kalacağım, etim kemiğim toprak olacak, üzerimde otlar çıkacak, onun kokusuna torunlarım buraya gelecek." Kırım'ın kökü-nün diğer kolu da Bahçesaray'ın Asmakapı Mahallesi'ne dayan-maktadır.

1861'de maceralı bir yol-culukla Aktopraklar'a ge-len aile, Balıkesir'de Sultan Abdülmecid'in Kırım'lı mu-hacirler için yaptırdığı ve daha sonra "Kırım Mahallesi" ola-rak anılacak olan mahallede-ki evlere yerleştirildi. Kısa za-manda kendilerini bulundukla-rı bölgede kabul ettiren Kırım-lı sülalesinin çocukları ve torun-ları, Balıkesir'in tanınmış tüc-carları arasında yer aldılar. İşte bu torunlardan biri de 23 Nisan

1920 de Balıkesir'in Mecidiye Mahallesi'nde doğan Ahmed İh-san Kırım'lı'dır.

Liseyi bitirinceye kadar Balıkesir'de okuyan Ahmed İh-san Kırım'lı, İstanbul Robert Kolej'de aldığı dil eğitiminin ardından, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girerek tıp tah-siline başladı. Yüksek öğrenimi boyunca, "Yüksek Talebe Cemi-yeti Başkanlığı", "Tıp Fakülte-si Talebe Cemiyeti Başkanlığı", "Balıkesir Yüksek Tahsil Talebe Cemiyeti ve Balıkesir Yüksek Tahsil Talebe Yurdu Başkanlığı" görevlerinde bulundu.

1947 de tıp fakültesini bitir-dikten sonra askere gitti. Vata-ni görevini Sarıkamış'ta tamamlamasının ardından, ihtisas yap-mak üzere İngiltere'ye giden Dr. Ahmed İhsan Kırım'lı, Londra'da "Whips Cross Hospital"de 9 ay süre ile çocuk sağlığı ve hasta-lıkları üzerine ihtisas yaptı. Bu esnada da Türkiye Talebe Fede-rasyonu İngiltere Temsilciliği ve İngiltere Türk Talebe Birliği Yö-netim Kurulu Üyeliği görevle-rinde bulundu.

1950'den sonra ihtisasına ABD'de devam eden Dr. Kırım-lı, burada sırasıyla; Alexandra

Virgina Hospital (bir yıl), Staten Island-Sea View Hospital (bir yıl) Newark Baby's Hospital (bir yıl)'da bulundu ve Albert Eins-tein Medical Center'da asistan, başasistan ve öğretim görevli-si olarak 2 yıl 5 ay görev yaptı, Amerika'daki ikametini esasın-da Amerika Türk Talebe Birli-ğini kurdu ve başkanlığını yaptı. Kurucusu olduğu bu dernek ve Kırım Türkleri Derneği bu gün Amerika'da Türk lobisini oluş-turan en güçlü teşekkülleri ola-rak kabul edilmektedir. İlerleyen senelerde, hizmetlerinden dolayı Dr. Kırım'lı'ya ABD Kırım Tür-kleri Derneği'nce fahri başkan-lık ünvanı da verildi. ABD'den döndükten sonra Balıkesir'de serbest doktor olarak çalışan Dr. Ahmed İhsan Kırım'lı, bu dö-nemde Demokrat Parti İl Baş-kanlığı, Balıkesir Yüksek Tale-be Cemiyeti Başkanlığı, Karasi Spor Kulübü Başkanlığı, Balıke-sir-Çanakkale Tabipler Derneği Başkanlığı görevlerinde bulun-du. 1961 de Adalet Partisi'nden Balıkesir milletvekili seçildi ve 1977 Ekim'ine kadar kesintisiz parlamento üyeliğinde bulundu.

1961 de müteşebbis Ada-let Partisi Genel İdare kurulun-da üye ve bir müddet de Ragıp Gümüşpala'nın genel başkan yardımcısı olarak çalıştı. 1962 de yapılan ilk genel kongre-de Genel İdare Kurulu Üyeliği-ne seçildi ve bu görevi 1976 yı-lına kadar sürdürdü. Bu süre içe-risinde 6 yıl propagandadan so-rumlu Genel Başkan Yardımcılı-ğı yaptı.

1973-1974 yıllarında Tu-rizm ve Tanıtma Bakanı ola-rak kabinede görev alan Dr. Ah-med İhsan Kırım'lı bu görevi sı-rasında; T.B.M.M. Sağlık Ko-misyonu Sözcülüğü ve Başkan-

MESHURLARIMIZ

sındadır.

Halen kurucusu olduğu “Türk Atlantik Anlaşması Konseyi” yönetim kurulu üyeliğini ve Türkiye’de 22 ilde Şubesi bulunan “Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği”nin 1987 yılından beri Genel Başkanlığını, 1999 yılında kuruluşu tamamlanan “Türkiye Ukrayna Dostluk Derneği”nin ve “Kırım Vakfı”nın Başkanlığını, ayrıca (BAK TÜRK) Bulgaristan, Azerbaycan, Kırım Türkleri Federasyonunun Genel Başkanlığını yürütmektedir.

En son 22 Haziran 2006 tarihinde Kırım Tatar Milli Meclisinin davetlisi olarak gittiği Kırım’da kendisinin yaş günü tertib edilerek Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu’nun da bulunduğu davette Kırım Tatar Milli Kahramanı Ünvanını ifade eden bir şerit takılmıştır. Allah Genel Başkanımız Dr.Ahmed İhsan Kırmırlı’ya daha uzun ömürler vererek vatani ve milleti için çalışmayı nasib etsin.

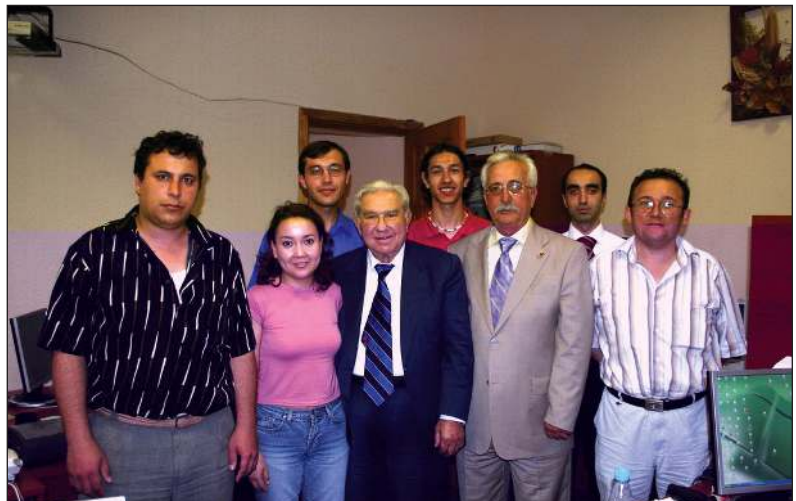
Not: Dr.Ahmed İhsan Kırmırlı ile ilgili kronolojik bilgiler Wikipedia’daki Ahmed İhsan Kırmırlı maddesinden alınmıştır.

lığı, Milli Savunma ve Dış İşleri Komisyonu üyeliği ve sekreterliği görevinde bulunarak bu unvanlarıyla; Dünya Sağlık Konferanslarına, Uluslar arası Halk Sağlığı ve Aile Planlaması Konferanslarına iştirak etti. Ayrıca Türkiye İyi Niyet Heyeti üyesi olarak çeşitli ülkelere resmi ziyaretlerde ve temaslarda bulundu. Yurtdışındaki bu görevlerinin yanında, Türkiye Sağlık Tedavi Vakfı kuruculuğu ve başkanlığı, Türkiye Aile Planlaması Derneği kuruculuğu ve başkanlığı, Türkiye Kızılay’ı Genel Başkan Vekilliği yaptı.

Dr. Ahmed İhsan Kırmırlı, Kırım Türklerinin sürgün edildiklerinin duyulmasından sonra, 1949 da İngiltere’de 1950-1957 yılları arasında ABD’de, bir insanlık ayıbı olan bu sürgünsoykırım hakkında çeşitli konferanslar verdi. Parlamenterliği esnasında da, milletlerarası toplantılarda Kırım Türklerinin uğradığı haksızlıkları çeşitli vesilelerle dile getirdi. Bu gün de üyesi bulunduğu Dünya Hürriyet ve

Demokrasi Birliği (WLFD)’nin toplantılarında, Türk Dünyası ile birlikte Kırım’ı ve Kırım Tatarları’nın meselelerini dile getirmektedir.

Tıbbi Turizm, Termal Turizm, Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması konularında özel çalışmalarda bulunan Kırmırlı’nın bu konularda yayımlanan çeşitli makaleleri ve bir kitabı mevcuttur. Şu anda siyasi hatıraları, 139 devleti kapsayan Seyahat Hatıraları ve kendi şiirlerinden oluşan bir şiir kitabı baskı aşama-

Neredeyiz?

Namık Kemal BAYAR

Çok işler yapıldı. Hem de çok. Bundan 20-25 sene evvel pek çoğumuzun dahi hayal edemeyeceği işlerin altına imzalar atıldı. Sayıları beş-altıyı geçmeyen örgütlü sivil toplum kuruluşlarımızın sayısı bugün kırkları aştı. Bir-iki otobüs insanla gidilen tepreçlere binlerle ifade edilen sayılarda insan katılmaya başladı. Geceleler, konserler, toplantılar yapıldı. Kırım’la ilgili belgeseller yayınlardı televizyonlarda. Vatan’dan halkoyunları ve müzik grupları, tiyatrolar, sanatçılar geldi gösteriler yapmak için son on beş yılda. Ve yüzlerce, binlerce insan geçti dernek ve vakıflarımızın rahle-i tedrisatından.

Vatan için yapılanları ise çok anlattık, şimdi kaçınalım tekrardan.

Peki neredeyiz?

Matematik, istatistik, sosyal bilimler anlamında yapılan bunca işten sonra neredeyiz? Yapılan bunca iş, bu kadar faaliyet, dökülen sınırsız terin ve bazen gözyaşının sonunda neredeyiz?

Hesap kitap işiyle uğraşan dostlarımız için biraz rakam verelim. Belki onlar bu rakamlardan bizim atladığımız bir sonuç çıkarabilir.

1994 yılında Genel Merkez’e üye olduğumda derneğin üye sayısı 220 idi ve şube sayısı dört veya beşti. Bugün Genel Merkez’in aktif üye sayısı dört yüz yirmilerde, şube sayısı yirmi beşlerde. Şubeleri ile birlikte toplam

üye sayısı ise iyimser rakamla iki bini bulmuyor. Türkiye’de kurulu bütün Kırım Tatar sivil toplum kuruluşlarının üye sayılarını da en iyimser tahminle beş bin desek, bu kuruluşlarımızın her bin Kırım Tatar asıllı vatandaşımızın dan sadece bir tanesine ulaşabildiğini söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

İlginç olabileceğini düşündüğüm bir kaç rakamı daha burada paylaşmak belki nerede olduğumuzu biraz daha ortaya serecektir.

Çağımızın en etkili iletişim aracı olan ya da öyle olduğu iddia edilen internette yer alan Kırım Tatarlarına ait haber grupları ve sitelere ilişkin bir kaç çarpıcı istatistikî bilgiye göz atıldığında; en büyük haberleşme grubu olan Kırım Haber’in 1237, Crimea-L’nin 929, İstanbul Kırım Derneği’nin duyuru grubu Bahçesaray’ın 748, Kırım Tatar gençliğinin haberleşme grubu YaşQırım’ın 598 üyeye sahip olduğu görülecektir.

Bir başka ilginç sonuç da son günlerin internet çılgınlığı olarak tanınan Facebook adlı sosyal paylaşım sitesinden çıkmaktadır. Site-nin, “Davalar” (Causes) uygulaması altında açılmış olan International Recognition of Crimean Tatar Deportation and Genocide (Kırım Tatar Sürgünü ve Soykırımının Uluslararası Alanda Tanınması) başlıklı grubun 1645, “Gruplar” (Groups) uygulaması altında açılmış olan Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği grubunun 1169, Kırım Tatar-

lar grubunun 1159, Türkiye’de Yaşayan Kırım Tatarları grubunun ise 428 üyeye sahip olduğu görülecektir. Facebook’ta Kırım ve Kırım Tatarları ile ilgili daha az üyeye sahip onlarca uygulama bulunmaktadır.

Bugün, sivil toplum kuruluşlarımızca yayımlanan dergi ve bültenlerden en fazla tiraja sahip olanı ise son sayısında 10.000 tiraj yapan İstanbul Kırım Derneği tarafından yayınlanmakta olan Bahçesaray dergisidir.

Sanal âlem ile somut âlemin sayılarına bakıldığında aşağı yukarı ulaşılabilen insan sayısının istatistiksel benzerlik, yakınlık ve hatta aynılık taşıdığı ifade etmek yanlış olmayacaktır. Yani derneklerdeki üye sayıları eşitir sanal âlemdeki gruplardaki üyeleri diyebiliyoruz.

Bu iki âlemdeki insanlar farklı şahıslar olsa da, özellikle sanal âlemde aynı insanın pek çok grup ve uygulamaya üye olduğunu da hepimiz rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bir rakam da aylık Kırım Tatar İnternet Dergisi Fikirde Birlik’ten verelim. Fikirde Birlik internet sayfasının ziyaretçi sayısı toplam 11.784 olmuş. Hiç ayrıntıya kaçmadan şimdiye kadar çıkan dergi sayımıza bu sayıyı böldüğümüzde, okuyucu sayımız 470’lerde oluşmaktadır.

Peki, şimdi neredeyiz?

İlginç örneklemeler olması hasebiyle verdiğimiz bu rakamların gerçekliği ve/veya gerçeğe çok yakınlığını bir kenara bırakırsak şu tespiti yapmamız doğru olabilir mi?

Bütün Türkiye’de yani 70 milyon nüfusa sahip bu ülkede, hadi oranı daraltalım; yaklaşık 5 milyon Kırım asıllı insanın yaşadığı Türkiye’de Kırım ve Kırım Tatarları ile ilgilenen, ilgiyi bir kenara bırakalım, bu kavramlar için bilgisayar deyimiyle “bir tık” yapabilen insanların sayısını en iddialı olarak 1.500’den fazladır şeklinde ifade etmemiz mümkün değildir.

Kırım’la ilgili her şey bu 1.500 kişi arasın-

da paylaşılmakta ve duyulmaktadır.

Yani, son 20-25 yılın emeğinin neticesi topu topu bu 1.500’dür. Onca tepreçin, konserin, gecenin, toplantının, konferansın, belgeselin ve sair faaliyetin Kırım için Türkiye’deki artışı ve artığı 1.500 insandır.

Paylaşan ve duyan bu 1.500’ün içinde düşünen ve kaygılanan sayısı kaçtır? Bunun sayısını tahmin etmek çok daha can sıkıcı sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

Nerede olduğumuza gelince... Başlangıçtan bu güne aslında çok fazla yol almadığımız ortadadır. Çünkü bütün faaliyetler, yardım organizasyonları, ortaya çıkan eserler bir kenara bırakılarak şu kabul edilmelidir ki esas olan insandır. Ve sivil toplum kuruluşlarının esas amacı davasına mümkün olabildiğince çok paylaşan ve duyan daha da önemlisi düşünen ve kaygılanan insanı katmak olmalıdır.

Türkiye’de Kurulu Kırım Tatar sivil toplum kuruluşları ve düşünüp kaygılandığımızı iddia eden bizlerin de bu konuda muhasebesini iyi yapması ve geleceğini bu muhasebenin sonuçlarına göre yönlendirmesi gereklidir.

İnsan odaklı, daha çok insanın katkısı olan sivil toplum kuruluşları ve gruplar haline gelmedikçe Türkiye’deki Kırım ile ilgili çalışmalarının geleceğinin parlak olduğunu söylemek pek kolay olmayacaktır.

**Antalya Şubesi Başkanı
Yusuf Ziya Çelikcan ile eşi Sedef
Çelikcan’ın 10 yaşındaki çocukları
Ural Giray Çelikcan’ın
26 Aralık 2008 günü bir
cinayete kurban gitmesi
hepimizi üzmüştür.
Çelikcan ailesine,
yakınlarına ve camiamıza
sabır ve baş sağlığı dileriz.**

KIRIM DERNEK VE VAKIFLARININ ÇALIŞMA PLÂN VE STRATEJİLERİ NASIL OLMALIDIR?

Cengiz UÇKUN

Unutulmamalıdır ki, Kırım dernekleri öncelikle Kırım'a ve Kırım kültürüne hizmetle görevlidirler. Kırım derneklerinin varlık sebepleri kendileri değil, hedefleri olmalıdır.

Türkiye'de artık hatırı sayılır oranda dernek, vakıf, federasyon gibi kurumlarımız bulunmakta ve faaliyetler yapmaktadırlar. Türkiye'nin belli başlı büyük şehirlerinde organize olmuş bu kurumlarımız öncelikle üyeleri arasında işbirliği ve dayanışmayı ön plânda tutmakla birlikte Kırım Tatar kültürünü yaşatma ve geliştirmekle de yükümlüdürler. Bu çalışmalarını yaparken maddi olarak sıkıntı yaşayan derneklerimiz pek varlık gösterememekle birlikte uzun vadede mutlaka faydalı çalışmalar yapacaklardır. Bu noktada en çok üzerinde durulması gereken konu, işbölümünü düzgün yaparak yükün belirli noktalara birikmesini önlemek gerekmektedir.

Türkiye'de faaliyet gösteren derneklerden bazıları yaptıkları faaliyetlerle dikkat çekmektedirler. İstanbul Şubesi Bahçesaray Dergisinin çıkarması, Kırım'dan gelen ve Kırım'a gidenlerle ilgilenmesi, her hafta yaptığı sohbet toplantıları, Kırım'da Kurban kesme işini organize etmesi, bastığı kitaplar, İnternet sayfalarını organize ederek yayınlarını sağlaması, KTMM'ine verdiği maddi ve manevi destek-

ler ile dikkat çekmektedir. Bursa Derneği Kalgay Dergisi, organize ettiği sempozyumlar ve Kırım'dan eğitim için Türkiye'ye gelen öğrencilerin TÖMER'deki eğitimleri esnasında destekleri ile Seydişehir Şubesi Kırım'a Üniversite eğitimi için gönderdiği 200'ün üzerindeki öğrencilerle, Kocaeli Derneği Kırım'da muhtaç durumdaki çocukların sünneti, gençleri evlendirmesi, Kocaeli'nde Kırım ormanı, Gaspıralı Heykeli, Sapanca Gölü kıyısında yaptığı Tepreçler ile bölgede Milli duyarlılığın yükselmesini sağlamıştır. Eskişehir Derneğinin spor alanındaki başarıları, yerel yönetimlerle olan ilişkileri, çeşitli seviyelerdeki ilk ve orta dereceli okullarda Kırım halk oyunu kurslarının açılması,

kadınlara yönelik çeşitli el sanatları kursları açılması, Kırım kuşak güreşini yaşatması, en geniş katılımlı Tepreç organizasyonları, her yıl düzenli olarak organize ettiği kurban kesim organizasyonları, 18 Mayıs Sürgün Anıtı ve KTMM ile kurduğu yakın ilişki ile çok mesafe kaydetmiştir. Ankara Genel Merkez devlet ve hükümet ile olan ilişkilerde, TİKA'nın faaliyetlerinde, Kırım'daki vatandaş ve yöneticilerin Ankara'daki işlerine yardımcı olması ile ilgilenmektedir. Bunlardan başka en fazla Kırım konulu kitap basması, Bülten'i çıkarması ve 20'nin üzerindeki şubelerin ihtiyaçlarının karşılanması pek çoğunun kalıcı bir binaya sahip olmasını sağlamıştır. Genel Merkez Kırım'dan okumaya gelen öğrencilere verdiği burs ve desteklerle de göz doldurmaktadır.

Bu kurumlarımızın daha verimli ve organizeli çalışabilmesi için öncelikle birbirlerini iyi tanımaları gerekir. Bu aşamadan sonra daha geniş bir işbirliği ve iş paylaşımı yapılabilir. Amaç ve hedefleri bir olan kuruluşların daha verimli çalışacağı aşikârdır. Bu doğrultudaki çalışmalar aynı zamanda yapılması

plânlanan 1. Dünya Kırım Tatarları Kongresine’de hazırlık olacaktır. Havanda su dövmek ve konuşmak yerine, icraat ve iş plânını göz önünde bulundurmak amacımız olmalıdır. Çalışma plânını hazırlarken sadece cemaat içi ve üyeler arası dayanışma değil yok olma noktasına gelen bütün Kırım Tatar Milletinin menfaatlerini göz önünde bulundurmak en doğru hedef olacaktır. Bu mealde yapılabilecek bazı çalışmalar şunlar olabilir:

- 1- Öncelikle Türkiye’de faaliyet gösteren dernek ve kuruluşları periyodik olarak bir araya getirip fikir alışverişinde bulunmalarını sağlamak gerekir.
- 2- Kırım Dernek yönetimlerinin Milli Hedefler doğrultusunda çalışabilmesi için bilgilendirme yapılmalıdır.
- 3- QHA, Bahçesaray, Kalgay, Fikirde Birlik, Eskişehir Kırım Postası, Vatan Kırım, Kırım Bülten gibi yayınların okunmasını sağlamak ve daha kaliteli yayın yapabilmeleri için maddi ve manevi destek olunmalıdır.
- 4- Kırım Derneklerinin bir yıllık çalışma plânını hazırlamak ve bu plânın gerçekleştirilebilmesi için yönetimleri desteklemek.
- 5- Kırım Dernek ve kurumlarını temsil etmek ve karşılıklı bilgi akışını sağlamak için Kırım Akmescit’te büro açarak derneklerin Kırım ile bağıntı güçlendirmek.
- 6- Çalışma ve faaliyetlerin sürekliliği ve takibi açısından her işin sorumlularının belirlenmesi.
- 7- Kırım’da eğitim faaliyetlerine destek olmak için “Kırım’da bir çocuk okut” kampanyasına destek olmak, Milli Mekteplerde okuyan çocuklarımızın kırtasiye, kitap ve diğer eğitim-öğretim materyallerini sağlamak. Sponsorlar bularak özel bir okul açabilmek. Ana sınıfı ve okul öncesi eğitime destek olmak.
- 8- Radyo, TV yayınlarına destek olma ve bunların internet üye-

rinden yayınlanabilmesi için maddi yardımlar yapılmalıdır.

- 9- Yayınlanmayı bekleyen ama maddi gücü olmayan yazar, şair ve araştırmacıların kitaplarını basma ve satışını yapma.
- 10- Müzik gruplarını ve ses sanatçılarını desteklemek, onların stüdyo, cd albüm hazırlamalarına destek olma.
- 11- Muhtaç durumda olan veya maddi gücü sağlık hizmeti almaya yeterli olmayan vatandaşlarımızımıza yardım etme.
- 12- Kültürel varlıklarımızın korunması için örnek ev, her türlü eşya ve el sanatlarının sergileneneceği bir müze açmak.
- 13- Türkiye’de Kırım Kültürünü, tarih, edebiyat ve sanatını tanıtıcı mahiyette ve önemli milli günlerin yıldönümlerinde, Kırım için önemli kimselerin (Gaspıralı İsmail Bey, Cafer Seydahmet Kırimer, Numan Çelebi Cihan gibi) anma toplantıları yapılması ve bu nevi toplantıların geleneksel hale getirilmesi, bu toplantılara geniş katılımın sağlanması için programların çok iyi duyurulması.

Bu ve benzeri pek çok çalışmayı yapmak, imkânlar ölçüsünde plânlamak kurumlarımızın başına gelen yöneticilerin asli görevidir.

Kırım derneklerini amacına uygun ve en verimli şekilde çalıştırmak için gerekli girişimler yapılmalı ve en önemlisi bir yıllık çalışma plânı hazırlanarak bu plâna uymaya çalışılmalıdır. Unutulmamalıdır ki, Kırım dernekleri öncelikle Kırım’a ve Kırım kültürüne hizmetle görevlidirler. Kırım derneklerinin varlık sebepleri kendileri değil, hedefleri olmalıdır. Derneklerimiz sadece ismen değil, cismen de var olduklarını hissettirmek, sadece bir tabeladan ibaret olmadıklarını göstermek zorundadırlar. Bu işlerin sorumluluğunu taşıyacak kadroların yetiştirilmesi ve fikirlerin canlı tutulması onların birinci görevi olmalıdır. Zira milli şuur ve benlikten uzak bir yapının adında Kırım da olsa kendisine olduğu kadar içinde bulunduğu topluma da bir yararı yoktur.

HAYAT-MÜCADELE VE MÜSTECİB ÜLKÜSAL

Tuncer KALKAY

Hayatını hakka, vatana, millete bahşeden bir şahsiyet, bir duayen, bir vatan hadimi, bir yolbaşçıdır Müstecib Ülküsal.

Etrafımıza şöyle bir baktığımızda bir çok bebeğin doğduğunu, bir çok insanın da öldüğünü duymakta ya da görmekteyiz. Bu tabiatın süre gelen bir kuralı. Allah insana bir hayat verir, bir süre sonra da geri alır. Demek ki, hayat geri verilmesi gereken bir şey. Herhalde önemli olan da bu hayatın ne şekilde, hangi amaçlar uğrunda kullanıldığı, iade edildiği zaman da geride ne kaldığı. Siz yatırımcı iseniz temin ettiğiniz krediyi son derece rasyonel kullanmak zorundasınız. Eğer aldığınız krediyi yerinde ve kuralına göre kullanırsanız işletmenizi sağlıklı bir şekilde büyür. Yok amacı dışında kullanırsanız bu kredi size fayda sağlamayacağı gibi sizinle birlikte etrafımızdakilere de büyük zarar verir. Bir yerde hayatı, bize verilen bir kredi gibi algılamak zorundayız. Eğer hayatımızı insanlığın, milletin çıkarları doğrultusunda yaşarsak, etrafımıza, vatanımıza, milletimize yararlı şeyler yaparız. Yok, eğer sadece küçük çıkarlarımız için bu hayatı kullanırsak farkında olmadan kendimizle birlikte olan her şeye zarar veririz. Hayat sonlanınca ya yok olunur ya da

ebediyete kadar unutulmaz.

Her nedense birinci yolu seçenler yani hayatı harcayanlar ezici çoğunluktadır. Hayatı değerlendirenler, yani ikinci yolu seçenler ise çok nadirdir. Onlar liderdir, onlar güçtür, onlar idoldür, onlar örnektir. Onlar herkes gibi toprak olsa da aramızdan ayrılmayarak fikirleriyle yaşayan, idealleri, kişiliği, yaratıcılığı, yapıcılığı, insanlık onuruna verdiği değer ile hafızalardan silinmeyen ve en önemlisi bu değerleri bütün hayatı boyunca koruyarak haktan yana ilkelerinden sapmayan insan sayısı o kadar azdır ki!

Hayatını hakka, vatana, millete bahşeden bir şahsiyet, bir duayen, bir vatan hadimi, bir yolbaşçıdır, Müstecib Ülküsal. Onu anlatmak kolay bir şey değil. Acaba onu anlatmak için hangi kelimeleri seçmek gerek. İstedığımız kadar güzel cümleler kuralım, istediğimiz kadar övgüler yağdıralım, Onu tam olarak anlatmaya yeteceğimizi sanmıyoruz. Yeteneğim olsaydı onu şiirle anlatırdım. Çünkü O, şiir gibi ahenkli, şiir gibi kalıcı, şiir gibi değerli, şiir gibi güzeldi. Konuşmaları da şiir gibi akıcı idi.

Bıktırmadan, usandırmadan ve büyük zevkle dinletirdi.

Vatan, Kırım, Mücadele, Fedakârlık denince akla hemen gelebilecek yolbaşçıların içinde ilk akla gelebileceklerden birisidir, Müstecib Ülküsal. 1899 doğumu, 1996 ölümü, 97 yıllık bir hayat. Vatan için mücadeleye 17 yaşında başladığını kabul edersek, ki çok daha önce başlamış olsa gerek. Tam 80 yıllık dopdolmuş bir mücadele. Dile kolay. Sadece bu yönü bile eşine rastlanmayacak bir durum. 80 yıl boyunca yılma yok, yorulma yok, sızlanma yok, kin yok, yalan yok, bencillik yok, kendisi için bir beklenti yok. Ben, bencillik tamamen yok olmuş, vatan var, millet var, insanlık var. Allah aşkına bir düşünün, herkes kendi çapında bir düşünsün, nefsinden bu kadar arınmış, kendini vatanına, milletine bu derece adamış kaç insan tanıdınız? Müstecib Ülküsal'ı tanımış olmanın, onun yaşamına göre çok kısa da olsa onunla beraber çalışmanın, onunla düşünmenin, onunla konuşmanın bahtiyarlığını yaşıyorum.

Zannetmeyin ki, onun çok parası vardı, çok zamanı vardı da canı sıkılmasın diye bu işlerle uğraşıyordu. Hayatının her safhasında paraya ihtiyacı vardı. Herkes gibi onun da bakmak

Hayatı sıkıntı içinde geçmesine, bütün ömrünü millî davaya adanmasına rağmen, hiçbir zaman hiçbir kimseden karşılık beklememiş, ancak adına düzenlenen bir şükran töreni ile hayatı boyunca uğruna mücadele ettiği vatanındaki hanlar şehri Bahçesaray’da bir sokağa adının verilmesini kendisine verilen en büyük mükafat olarak kabul etmiş ve bu olaylar, hayatının son yıllarında kendisini son derece mutlu etmiştir.

zorunda olduğu bir ailesi olduğu için, ailesinin hayatını idame ettirmesi, çocuklarının rızkını karşılaması gerekiyordu. Çok çok sıkışsa da bunu hiç kimseye hissettirmiyordu. Para hayatın devamı için gerekli bir araç olmakla birlikte, onun için hiçbir zaman amaç olmadı. Milli davası yolunda düşüneceği en son şey para idi. Romanya da 1940 yılında ortalık karışmaya başlayınca, ailesini Çankırı da bulunan kayınpederinin yanına göndermiş, Emel dergisi abone bedellerini toplayamadığı için, Romanya da tek mülkü olan evini satarak Emel Mecmuasının masraflarını bir müddet karşılamıştı. Onun için kendi geleceği değil milletin geleceği önemliydi. Milleti varsa kendisi var olacaktı. Ancak bu şekilde bir hayat onun için anlam ifade ediyordu. Para, makam, mevkii onun için anlamlı şeyler değildi. Göç etmek zorunda kaldığı Türkiye’de 1941 yılında hakimlik ve savcılık mesleklerini icra etme hakkı almışken, hatta savcı olarak ataması yapılmışken, II. Dünya Savaşında Kırım’a gitmek ve orada mücadeleye katılmak üzere her şeyi bir kenara bırakarak Almanya’ya gitmişti.

O kendi yarımını hiç düşünmedi. Onun kendini bu derece milleti ve davası ile bütünleştirmesi, ona daha da ağır görevler

yüklenmesine vesile olacaktı. Nitekim, Kırım Mücahidi, büyük insan, Kırım Tatar Kurultay Hükümetinin Sabık Dışişleri Bakanı ve Kurultay Temsilcisi Cafer Seydahmet Kırimer tarafından, Kırım Milli Merkez Başkanlığına getirilmişti. Yıllar boyunca bu görevi layıkıyla yerine getirdi. Bu mevkii dolayısıyla hiçbir zaman böbürlenmedi, tevazuluğundan bir şey kaybetmedi Etrafına devamlı pozitif enerji vermeye gayret etti. Demagojiyi hiç sevmediği gibi, karşısındaki insan kim olursa olsun, onu sabırla dinledikten sonra fikrini söylerdi.

O hayatının her saatini, her dakikasını, her anını millete, davasına bir katkıda bulunmak için kullanırdı. Hangi konumda, hangi ortamda olursa olsun bu katkılarını mutlaka yapardı. Her şeyiyle idealini yaşar, mili ve kültürel değerleri herkesle paylaşmaya çalışırdı. Sadece öğrencilerine milli değerlerini anlatmakla kalmaz, onlara Kırımla ilgili şiirler, yırlar marşlar öğretir, Gençlerle Kırım kuşak güreşi yapar, spor yaparken harman yerinde, namaz beklerken cami avlusunda, akşamları ev toplantılarında, düğünlerde, derneklerde gerek milli, gerekse kültürel konuları gündeme getirerek, mücadelesini renkli ve zevkli hale getirmeyi bilirdi. Konusu olmasa

da her şeyi en iyi şekilde yapardı. Hatta, 1934 yılında oybirliği ile başkanı seçildiği Dobruca Hars Birliğinin gecesinde Köstence’de sahnelenen ve büyük sükse yapan 4 perdelik tarihi Şahin Giray Han piyesinde de rol almış ve bizzat Şahin Han rolünü oynamıştır. Halkın içinde yaşayarak her şeyini onlarla paylaştığı gibi, milletlerarası toplantılarda da bir diplomat gibi davasını ve vatanını layıkıyla temsil ederdi.

Müstecib Ülküsal, fikir adamı olduğu kadar da aksiyon adamı idi. 1916 yılında Romanya’nın savaşa katılması sonucu öğrenim gördüğü Mecidiye Müslüman Seminarsı’nın kapanması üzerine kendi köyü olan Azaplar köyünde öğretmenliğe başlamış ve burada “Tonguç” adında bir kültür ve spor derneği kurmuştur. 1926 yılında Bükreş Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirerek Hacıoğlu Pazarcık’ta Avukatlık icra etmeye başlamış, 1930 yılının başında 10 arkadaşı ile birlikte Emel Mecmuasının ilk sayısını yayınlamış ve sonraki yıllarda her şeyiyle emek verdiği Emel’in, Kırım Türklerinin Milli Yayın organı olarak kabul edilmesinde büyük heyecan duymuştur. 1934 yılında 6 şehir ve 80 köyde teşkilatlanan Dobruca Türk Hars Birliğinin ilk kurultayında oy birliği ile genel başkanlığa seçilmiştir. 1941-1942 yıl-

Onun, hiçbir zaman unutulmayacağına, yaptığı işlerin hiçbir zaman boşa gitmeyeceğine, tarih içerisinde hak ettiği yeri mutlaka alacağına olan sonsuz inancımızla bu büyük insanı şükranla ve rahmetle yad ediyoruz.

larında Berline giderek, Kırım'a gitmek için büyük mücadele vermiş, ancak başarılı olamayıp 9 ay sonra Türkiye'ye dönmüştür. 1955 yılından itibaren Kırım Milli Merkezi Başkanlığı görevini üstlenmiş, 1960 yılında Türkiye'de tekrar neşredilmeye başlanan Emel mecmuasının Baş yazarlığını yapmış, 1980'li yılların sonuna kadar Emel'de yüzlerce makalesi yayınlanmıştır.

Emel dergisi redaksiyon kurulu adına 1987 yılında şükran plaketi de kendisine takdim etmiştik. Yine, 1995 yılında kurucusu ve 1 numaralı üyesi olduğu Emel Kırım Vakfı'nca adına "Şükran Töreni" düzenlenmiş ve şükran plaketi takdim edilmiştir. Törende bir konuşma yapan Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu, yaptıkları vatan mücadelesinde en büyük gücü ve desteği Müstecib Ülküsal gibi insanlardan aldıklarını, Müstecib Ülküsal'ın vatan ve millet yolunda verdiği bu hizmetlerinin unutulmayacağını belirterek teşekkür etmiştir.

Hayatı sıkıntı içinde geçmesine, bütün ömrünü milli davaya adanmasına rağmen, hiçbir zaman hiçbir kimseden karşılık beklememiş, ancak adına düzenlenen bu şükran töreni ile hayatı boyunca uğruna mücadele ettiği Vatanındaki Hanlar şehri Bahçesaray'da bir sokağa adının verilmesini kendisine verilen en

büyük mükafat olarak kabul etmiş ve bu olaylar hayatının son yıllarında kendisini son derece mutlu etmiştir.

1993 yılında Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu ve Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Başkanı Dr. Ahmed İhsan Kırım'ın da içinde yer aldığı heyet tarafından evine ziyarete gidildiğinde, hasta olmasına rağmen ziyaretçileri koltuk değnekleri ile ayakta karşılamış, misafirlerini uğurlarken ayağa kalkmak istemesine, hasta ve halsiz olmasından dolayı engel olmak istemişler, ancak Ülküsal, yine de ayağa kalkmış ve "Kırım Tatar Milli Meclisi Başkanını ayakta uğurlamak istiyorum. Bu gereklidir. Bu böyle olacaktır. Buna gücüm var" diyerek gösterdiği davranışı onun neden farklı olduğunu anlatmaya yetecektir.

Müstecib Ülküsal'ın bu kadar uzun ve mücadele ile dolu geçen hayatında, fikirlerini, ideallerini, mücadelesini gelecek nesillere aktarmak ve kalıcı olmak için bir çok eser de bırakmıştır. 154 sayısı Romanya'da neşredilen Emel Dergisinde 103 makalesi, 227 sayısı Türkiye'de neşredilen Emel Dergisinde 214 makalesi yayınlanmıştır. Ayrıca değişik dergilerde yayınlanmış makaleleri de bulunmaktadır.

- Dobruca ve Türkler,
- Dobruca'daki Kırım Türkle-

rinde Atasözleri ve Deyimler,

- II.Dünya Savaşında (1941-1942) Berlin Hatıraları ve Kırım Kurtuluş Davası,
  - Kırım Türk Tatarları (Dünü-Bugünü- Yarını),
- adlı dört kitabı,

- Gagauzların Aslı,
  - Üç Bozkırlı: Atıla/Cengizhan/Timur,
- adlı 2 Romence'den tercüme kitabı vardır.

Ölümünden sonra Emel dergisinin 212. sayısı, Müstecib Ülküsal sayısı olarak yayınlanmış, Kendisi tarafından kaleme alınan 5. kitabı, yine ölümünden sonra 1999 yılında bir şükran göstergesi olması ve bu değerli eserin hayat bulması açısından Derneğimiz tarafından bastırılmıştır.

Onun, hiçbir zaman unutulmayacağına, yaptığı işlerin hiçbir zaman boşa gitmeyeceğine, tarih içerisinde hak ettiği yeri mutlaka alacağına olan sonsuz inancımızla bu büyük insanı şükranla ve rahmetle yad ediyoruz.

Toprağı bol, mekanı cennet olsun. Allah yaptıklarından razı olsun.

1. KIRIM TATAR DÜNYA KONGRESİ

KIRIM TATAR HALKININ MİLLİ BEYANATI

Nail AY TAR

1991 yılının Haziran ayında toplanan Kırım Tatar Milli Kurultayı delegeleri bir sıra karar alarak Kırım Tatar halkının geleceği hakkındaki temel prensipleri belirlemişti. Bu kararlardan en önemlilerinden bir tanesi Kırım Tatar halkının Latin alfabesine geçmesi konusundaki karardı. Bu kararın niyet aşamasından uygulama aşamasına geçmesi ve Kırım Tatar imla kurallarının belirlenip diaspora dahil herkesin bu kurallara uyması gerekiyordu. Oysa sürgün sonrası tekrar Vatan'a dönmenin heyecanı ile alınan kararların ısrarla takip edilmesi ve sonuçlandırılması için elbirliği-işbirliği şartlarını çok ta yerine getiremedik.

Kırım Tatarlarının en üst temsil organı olan Kırım Tatar Kurultayı ve Kırım Tatar Milli Meclisi demokratik usullerle seçilmiş vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Dolayısı ile Kırım Tatar iradesini de temsil eder. Dolayısı ile bütün Kırım Tatarları Kurultay kararlarına uymak ve gerekleri için çalışmak zorundadır. 28 Haziran 1991 tarihinde alınan egemenlik bildirgesi de bu mealdeki kararlardan bir tanesidir. Farklı siyasi grupların ortaya çıkıp Kırım Tatar halkı adına konuşuyoruz dediği şu günlerde, bu beyannameyi tekrar hatırlamakta fayda olduğunu düşünüyorum. Bu beyannameye neler deniyordu.

● Bütün halkların eşit olduğu prensibinden

yola çıkarak halkların kendi iktisadi, sosyal, dini ve medeni gelişimini sağlamak hakları vardır.

● Sürgün sonrası dağınık haldeki Kırım Tatarlarının Vatanda birleşmesi mecburiyeti vardır. Yoksa milletimiz yok olup gidecektir.

- İnsan hakları konusunda milletlerarası anlaşmaların gerekleri Kırım Tatarları için de geçerlidir.
- Bizim en önemli ve birinci amacımız halkımızın kendi vatanında yaşaması ve geleceğini kendisinin belirlemesi hakkıdır.

Yukarıdaki dört ana prensip Kırım Tatar halkının en yüksek temsil organı seçilmiş Kırım Tatar delegelerinin beyanatıdır. Bu isteklerin gerçekleştirilmesi için hak ve hukuk'un verdiği bütün yetkiler kullanılıp amaca erişilecektir. Kırımda yaşayan bütün halkların birbirine hürmet etmesi, insan ve vatandaşlık haklarına tam uyması zaruretti vardır. Ayrıca Kırım'ın ekolojik dengesinin bozulmaması, tarihi ve coğrafi yerlerin korunması prensipleri de bildirmede yerini almıştır.

Kırım Tatar Milli Meclisi 2007 senesinin sonunda yaptığı 5. Kurultayında Bütün Dünya Kırım Tatarlarının 1. Kongresini yapma kararını aldı ve kongre hazırlıklarına başladı. Kırım Tatar Milli Meclisi bir açıklama yaparak kongrenin

19-23 Mayıs 2009 tarihleri arasında yapılacağını duyurdu. Kongreye doğru ise akıllarda, "amacımız ne olmalıdır" sorusu daha fazla belirlemeye başladı. Kırım'daki temsilcilerin yanı sıra kongreye diasporadan da çok geniş bir katılımın olacağı görülüyor. Kongre amacımız ne olmalıdır ve sonuçlardan neler beklemeliyiz sorusu, kongreye katılacakların en önemli gündemi olmalıdır.

Benim şahsi kanaatim çok büyük beklentiler içerisine girip hamasi kararlar alıp bir sonraki kongreye kadar kulağımız üzerine yatmak olmalıdır diye düşünüyorum. Alınacak kararların herkesin uyacağı genel prensip kararlar olduğu ve bu kararları uygulayabilmenin somut yollarını ve kaynaklarını da belirlemek gerekir. Bu kongrenin en önemli yanlarından biri hiç şüphesiz Kırım Tatar Milli Meselesinin içerisine diaspora kurumlarının girmesi olacaktır. Kırım Tatarlarının nüfus ve maddi imkanlar açısından daha geniş olduğu diaspora kurumları için ciddiyetini anlayarak Kırım Tatar Milli Meclisinin işlerini kolaylaştırıcı çalışmalar yapmalıdır. Kırım Tatar Kurultayı ve Meclisinin alacağı kararları kabul edip bu doğrultuda çalışmalıdır. Bizim gücümüzün birliğimiz olduğu unutulmamalıdır.

Kongre şu iki temel prensip üzerine çalışmalıdır.

- 1- Kırım Tatar Milleti ve bütün kurumları siyasi olarak Kırım Tatar Milli Kurultay ve Meclisinin çatısı altında birleşmelidir. Farklı düşünceler demokrasinin gereği olsa da "Rusya gelsin bizi kurtarsın" gibi sapkın fikirlere itibar edilmemelidir.
- 2- Kırım Tatar milletinin başta vatana yerleşme ve kurumlarını oluşturma aşamasına fiilen katılma yollarının açılması. Milli Mektepler başta olmak üzere dil, din, kültür meselelerinin çözümü için maddi imkânlarımızın seferber edilmesi.

Yukarıda saydığımız iki temel prensip çerçevesinde pek çok alt başlık bulunabilir. Konuyu çok fazla dağıtmadan bu işleri gerçekleştirmek için neler yapılmalıdır ve her kurum kendi adına neler yapabileceğini kongreye getirme-

lidir. Bir sonra yapılacak kongreye kadar bir çalışma ve eylem planı yapılarak hedefler belirlenmelidir. Bir sonraki kongrede de neler yapabilemişiz ona bakarak daha gerçekçi ve objektif çalışma imkânı bulabiliriz.

Qırımtatar halqınıñ milliy suvereniteti haqqında beyanname

18ci asırda Rusya Qırımını zapt etken soñ, qırımtatar halqı devletsiz qalıp, 2 asır devamında askeriy, siyasiy, medeniy, diniy, iqtisadiy, basqı altında yaşadı. 1917 senesi, Qurultay, kendi eǵemenlik devleti - Qırım Cumhuriyeti yanından qurulǵanı hakkında bildirdi. Halqınıñ istegini kerçekleştirilmek istegenlerniñ cesur teşebüsni askeriy kuç ile toqtattılar. Lakin, halqınıñ ısrarlı ku-reşinen sayılmaq zorunda qalqan ve Avropa kolonializminen kureşken Şarq musulmanlarınıñ muttefikki olmaq istegen Sovet ukumeti, Qırım Cumhuriyetini ilan etip, bu durumdan çıqtı. Qırım Cumhuriyeti kerek olǵan sıfatlarınen pek az yaşadı. Sovet Devleti Qırım Tatarlarını 1944-1956 seneleri arasında totalitar genots-tke uğrattı. Milletke kore ayırım yapmaǵa ve baǵımsız inkişaf etmege reddetme siyaseti kunumuzde de devam ete. 1989 senesi 14 noyabr künü "Zorla sürgün etilgen halqlarınıñ haklarını ve olarqa qarşı yapılqan areketlerini qanunsız olǵanını tanımaq" qabul etilgen beyanname-sine raǵmen qırımtatarlarınıñ alı pek qıyındır. Qırımtatar halqınıñ haklarını kosterecek, qorçalaycaq ve birleştirecek bir yapı olmaǵanı da bu vaziyetni daa çoq zorlaştıra. Bu alda, bütün Sovetler Birliğinde demokrasi olaraq Qurultayınıñ serbest saylanǵan qırımtatarlar temsilcileri qırımtatar halqınıñ adından söz alalar:

- halqlarınıñ eşitliliği prensiplerine kore, bütün milletler kendi ihtisadiy, sosyal ve medeniy serbest gelişimine ve siyasiy statüsü serbest qurmaq hak qazanalar;
- çoqusı daa tarihiy Vatanınıñ tışında olǵanını sebebinden halqınıñ kerçek vaziyetini tüşünmek;
- halqımızınıñ hakları tikletüv ve Vatanıña

qaytuv meseleleri pek yavaş keçkenini sayamız;

- yaqın zamanda Vatanımızda birleşsek halqımız etnos olaraq ğayıp olacağını añlaymız;
- qırım tatarlarınıñ problemalarına progresiv cemiyetiniñ diqqatını ve halqımızniñ quvetlerini celp etmek isteymız;
- insan hakları hakkında milletlerarası aktlarını qabul etemiz ve qol tutamız;
- bizim eñ muim maqsadımız halqımızniñ, Vataniñda yaşamaq ve taqdirini kendisi tayin etmek niyetini yerine ketirmek,

ilan ete

Meclisniñ quruluşını. Meclis bu, Qırımtatar halqniñ tam yetkili temsilci teşkilatı ve Mecliske, Qurultay vesiqalarında kosterilgen kibi ve halqniñ iradesine kore, faaliyette bulunmaq avale ete.

Qırımtatar halqniñ Qurultayı

beyan ete:

1. Qırım - Qırım Tatarlarınıñ tarihiy yeri, ve dünya cemiyeti tarafından tanılgan milletlerarası hak aktlarına kore tek o, Qırımda kendi qaderini tayin hakkı qazanğandır. Qırımtatar halqniñ siyasiy, diniy, medeniy ve iqtisadiy ilerlevi tek milliy eĝemenlik devletinde mümkündür. Milletlerarası haqlarına kore bütün vasıtalarını qullanıp halqımız, bu maqsadlarına irişecek.
2. Qırım Tatarları ve Qırımda yaşağan başqa milliy ve etnik grupalar arasındaki muna-sebetler bir birine hürmet, insan ve grajdanlıq haq ve menfaatlar qorçalayaraq, etnik mensüpine baqmadan, siyasiy, iqtisadiy, medeniy, diniy ve başqa qanuniy haqlarını qoruyaraq qurunmalı.
3. Öz Vataniñda Qırımtatar halqniñ kendi kendilerini tayin etmek haqqıña çeşit qarşılıqlar, BMT niñ nizamnamesine ve başqa milletlerarası haq aktlarına uymaydır. Qırım Cumhuriyeti, milliy oluşturma kibi qurulmasa,

demek bu, 1944 senesi tatarlarınıñ Qırımdan sürgüniniñ hukukiy neticesi ve Qurultay bunu bu şekilde qabul etmey.

4. Qırımniñ toprağı ve tabiyat resursları, sağılıq-rekreasiyon patentsialinen beraber Qırımtatar halqniñ milliy zenginliginiñ temelidir ve Qırımniñ bütün sakinleriniñ refaq menbasıdır. Qırımtatar halqniñ iradesi ve razılığı olmadan olar qullanılamaz. Qırımniñ tarihiy manzarasını ve ekologiyasını, Qara ve Azaq deñizlerini bozğan çeşit faaliyetler toqtatılmalı. Qırımniñ tabiyatına ve resurslarına ketirilgen zararlar, suçlu tarafından berilmeli.
5. Qurultay ve bu Deklaratsıya tarafından ilan etilgen maqsadlarınıñ kerçeklendirilmesine devlet organları ve ya başqaları qarşı çıqqan zaman, Qurultay Mecliske, Qırımtatar halqniñ oz milliy mustaqilligine kureşken statusını tanımaq ve statuske kore faaliyette bulunmaq avale etti.

Qurultay, Qırımtatar halqniñ kendi kaderini tayin niyetini desteklemek ricasinen Birleşmiş Milletler Teşkilatına, milletlerge, devletleriniñ parlamentlarına ve ukümetlerine, milletlerarası teşkilatlarına muracaat ete

1991 senesi 28 iyün.

(*) Qırımtatar halqniñ milliy suvereniteti haqqında beyanname

**BAĞIŞ VE AİDATLARINIZ
İÇİN
BANKA HESAP NUMARASI
Kırım Türkleri Kültür ve
Yardımlaşma Derneği
AKBANK - Bakanlıklar Şubesi
153-95563**

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI KAVRAMI, DERNEKLER VE VAKIFLAR ÜZERİNE

Mustafa ESKEN

Sivil toplum kuruluşları, resmi kurumlar dışında ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçları doğrultusunda lobi çalışmaları, ikna ve eylemlerle çalışan, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kâr amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar ve/veya üyelik ödemeleri ile sağlayan kuruluşlardır.

Kırım dernekleri ve vakıfları da birer sivil toplum kuruluşu olarak çalışmalar yapmaktalar. Bu dernek ve vakıfların bazıları doğrudan Vatan Kırım'a yönelik faaliyetler yapmaktan başka dünyanın dört bir tarafında Kırım Tatar kültürünün muhafazası ve geliştirilmesi için çalışmaktadırlar. Bazıları ise buldukları bölgede atalarından gördükleri kültürü muhafaza etmek üzere kurulmuş olup, öncelikli amaçlarını yerleşik oldukları ülkelerin kültürlerine ayak uydurmak ve bu kültürlerin arasında kaybolmamak olarak belirlemiştirler.

Teknolojinin çok hızlı şekilde geliştiği bir çağda yaşıyoruz. Son gelişmeler ve tahminler gösteriyor ki, insanlık tüm bu gelişmelerden olumlu

Kırım Tatar kültürünü bugüne kadar muhafaza edebilmemizin önemli nedenlerinden birisi de hiç şüphesiz ki Kırım Tatar köyleridir. Köylerimiz sayesinde Ak Topraklara göç eden atalarımız, beraberce yaşayarak uzun süre kültürlerini muhafaza etmişlerdir.

ve olumsuz olarak etkileniyor. Tüketim alışkanlıklarımız değişiyor. Yaşam tarzlarımız başkalaşiyor. Dünya vatandaşlığı gibi bir kavram tartışıla dursun; insanlar tek tip hale gelmeye başladı. İnsanlığın yaşadığı bu gelişmelere Kırım Tatar Türklüğü de kayıtsız kalamıyor ve bu değişimin birer parçası oluyor. Çağdaş yaşamın getirdikleri, Kırım Tatar Türklüğünü kimlik olarak benimsemeyen Kırım kökenli soydaşlarımızı derinden etkiliyor. Dedesinden gördüğü kültürü çağdaş yaşama uyduramıyor ve öz kültüründen utanarak uzaklaşıyor. Nihayetinde ait olduğu kültürü inkâr noktasına geliyor.

Kırım Tatar kültürünü bugüne kadar muhafaza edebilmemizin önemli nedenlerinden birisi de hiç şüphesiz ki, Kırım Tatar köyleridir. Köylerimiz sayesinde Ak Top-

raklara göç eden atalarımız beraberce yaşayarak uzun süre kültürlerini muhafaza etmişlerdir. Örneğin bir Tatar köyünde 1970'lerin sonuna kadar "dışarı"ya kız verilmemiş mümkün olduğunca da "dışarı"dan kız alınmamıştır. Bu durum diğer köylerde de üç aşağı beş yukarı bu haldedir. Günümüzde köylerimizin birçoğu kapandı. Tüm Türkiye'de olduğu gibi büyük şehirlere ve ilçelere doğru kayan bir nüfus var. Şehirleşme sonucu öz kültürünü ifade ve yaşama alanı daralmış olan Kırım Tatarları da bu süreç ile beraber kültürlerini muhafaza etmekte zorlanıyorlar.

Televizyonun giderek yaygınlaşması ile tüm dünyaya sirayet eden popüler kültür Kırım Tatar kültürünü de derinden etkilemiştir. Gelişen teknoloji ve yeni yaşam tarzı ile birçok kültür "folklorik"

bir hal almış ve tarih sahnesinden çekilmiştir. Kırım Tatar kültürünün yaşayabilmesi için de zamana ayak uydurması ve yeni yaşam alanları oluşturması şarttır. İşte tam da bu noktada STK'larımız yani Kırım dernek ve vakıflarımız akla gelmektedir. Bu iş ciddi bir iştir ve şakaya gelmez! Kırım dernek ve vakıfları, asla ve asla hobicilere, kendine yeni uğraş arayan ama Kırım'dan bihaber yaşayan maceracılar, iş olsun diye gelenlere vs. teslim edilmemelidir. Kırım davası uzun yıllardır Kırımlılar tarafından yapılan anlı şanlı bir mücadele tarihidir. Dernek ve vakıflarımız Kırım davasına hizmet eden en önemli

araçların başında gelmektedir. O nedenledir ki, dernek ve vakıf yöneticilerinin Kırım davasının abecesini bilen aktivistlerden oluşması elzemdir.

STK'lar günümüz dünyasını şekillendiren önemli kuruluşlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Yeni yaşam tarzı nasıl ki, aile şirketi olarak görev yapan birçok şirketi profesyonelleşmeye sevk etmişse; STK'ların da başarılı olabilmesi için profesyonelleşmeye ve kurumsallaşmaya ihtiyacı vardır. Kırım dernek ve vakıfları da profesyonelleşmeli ve kurumsallaşmalıdırlar. Hiç değilse tam zamanlı olarak çalışacak profesyonel bir

yönetici ile çalışılmalıdır. Bir profesyonel yöneticinin aylık maliyeti şüphesiz ki vardır ve bu maliyet bazı dernekler tarafından karşılanamayabilir. Ancak basit bir fayda – maliyet analizinde bile etkili bir profesyonelin dernek ve vakıflarımıza sağlayacağı katma değer aşikârdır.

Netice itibariyle, Kırım dernek ve vakıfları Kırım Tatar kültürünün yaşatılması ve geliştirilmesi bakımından birinci derecede öneme haizdir. Dernek ve vakıflarımız profesyonel ve kurumsal açıdan yeniden yapılanmaya ihtiyaç duymaktadırlar.

Bu yazımda küçükten büyüğe Kırım Tatar millî meselesiyle alâkalı çoğu insanımızın içinde bulunduğu çelişkili bir ruh hâlimden bahsetmek istiyorum. Ne midir çelişki? Fazla uzatmadan başlayayım:

Büyük fikir adamımız İsmail Bey Gaspıralı'nın o özlü sözünü aklımıza geldikçe tekrarlarız. "Milletin için bir şey yapmak istiyorsan elinden gelenle başla" diye. Tekrarlarız da "Şunlar şunlar dururken bunlarla uğraşmanın ne gereği var" lafları dilimizden düşmez bir türlü. Nedense bir türlü anlamak istemeyiz herkesin elinden gelenin farklı olduğunu. Çoğumuz kendimizi gayriihtiyari dünyanın merkezine koyup Kırım meselesinin gündemini kafamızdaki sabit bir yol haritasından ibaret görürüz. Dernekte, İnternet gruplarında defalarca şahit olduğumuz bir sahne değil midir bu? Bir iki örnek vereyim:

- "Millî mekteplerin onca meselesi varken bunları tartışmanın manası nedir? (Millî mekteplerle ilgili projeniz yoksa ya da maddî destekte bulunamıyorsanız hiç bir konuda konuşmamalısınız)"
- "Kırım'da toprak meselesi çözülmemişken uğraştığınız işlere bakın. (Toprak meselesinin çözümünde işe yarayacak bir siyasi ağırlığınız ya da projeniz yoksa hiç bir konuda konuşmamalısınız)"
- "Kırım'da televizyon meselesi doğrudüzgün çözülmemiş, siz hala burada Türkiye'deki

dizilerin tartışmasını yapıyorsunuz. (Kırım'da televizyon kuramıyorsanız herhangi bir şekilde medya eleştirisi yapmaya hakkınız yoktur.)"

- "Anma töreni düzenlemek gerekirken, siz tepreçlerde eğleniyorsunuz."
- "Tepreç yapılmamış, siz anma töreniyle uğraşıyorsunuz."
- "Yardım kampanyası düzenledik cıvınız çıkmadı, yazıklar olsun size, bu millet adam olmaz! (İyiniyetli ama yeterli altyapıdan yoksun başarısız bir proje sonrası)."
- "Tarih kitaplarında Viyana yalanları hala duruyor, siz gidip gücünüzü Gaspıralı sempozyumu düzenlemeye harcıyorsunuz (Bunu bile diyenler oldu zamanında)."
- "En önemli faaliyet gece düzenlemektir, onu yapmadınız, gidip can sıkıcı konferanslarla uğraşıyorsunuz."
- "İşiniz gücünüz Kırım gecelerinde lay lay lom, hiç kültürel faaliyetiniz yok."
- "Diasporadan vatana dönüp yerleşmediniz, Türkiye'den, Amerika'dan İnternet başında ahkam kesiyorsunuz."
- "Bu ülkede kimliğine sahip çıkmayan 5 milyon Tatar'a ulaşmak gerek, siz hala kilim desenleri, iyelik ekleri, Ukrayna seçimleri diye yazılar yapıyorsunuz."

Etrafımızdaki Kırım meselesine gönül vermiş insanların yaşları 10-90 arasında değişiyor.

Eğitim durumlarımıza bakarsanız ilkokul mezunu da var profesör de. Kimimiz köyde yetiştik, kimimiz lüks villalarda. Bazılarımız Kırım'ı kundakta bebekken duyup Tatarca ninnilerle büyüdü, bazılarımız emeklilikten sonra hobi olarak başlayıp sonrasında gönül verdi. Bazılarımız sağ partileri, bazılarımız sol partileri tutuyor, bazılarımız da siyasetten nefret ediyor. İçimizde "Çok okuyan bilir" diyenler de var, "Çok gezen bilir" diyenler de. Bazılarımız devlet kurumlarında, bazılarımız özel sektördeyiz. Hepimiz Kırım'a farklı pencerelerden bakıyoruz. Hepimiz Kırım için, Kırım Tatarları için faydalı işler yapmaya çalışıyoruz. Herkesin elinden gelen de başkadır.

Elbette ki bunca farklılık içinde milletimizin adı, tarak tamgalı gökbayrağımız, Ant Etkenmen'imiz gibi bazı kırmızı çizgilerimiz vardır. Varlığı tehlike altında bulunmayan tam bağımsız devletler bile bunların tartışmasından kaçınırken, bizim gibi pamuk ipliğine bağlı yaşayan halkların bu mevzuları tartışma dışı

tutması hatta dışarıdan müdahalelere şiddetli tepki vermesi haliyle elzemdir. Ama olur olmaz her konuda herkes kendisini otorite ilan edip insanlara kendince faaliyet sahaları çizmeye kalktığında orta saha ile ceza sahası birbirine karışmakta, penaltı mı değil mi kavgasından ortalık toz duman olmaktadır. Sadece elzem ilan ettikleri konuların önceliği yüzünden birbirine giren 50-60 yaşındaki insanları görmüş biri olarak bu çizgileri çizerken daha özenli davranmak gerektiğini düşünüyorum.

Unutmayalım, Kırım Tatarları'nın dertleri tek bir cümleyle açıklanamayacak kadar büyük, sabit bir yol haritasıyla çözülemeyecek kadar değişkendir. Milli mektepler, toprak meselesi gibi konular şu an için kritik öneme sahiptir ama bu konularda 17-18 yaşındaki bu camiaya yeni gelmiş çocukların şu an için okuyup öğrenmekten başka yapacağı bir iş yoktur. Onları bu konuda eleştirme hakkımız yoktur. 80 yaşındaki dedemizi kaytarma ekibinde yer almadığı için eleştirme hakkımız olmadığı gibi.

KIRIM TÜRKLERİ KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ GENEL MERKEZİ'NDEN KAMUOYUNA SAYGIYLA DUYURULUR

18 Mayıs 1944 Büyük Kırım Sürgünü sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından tarihî vatanları Kırım'a dönmeye başlayan Kırım Tatarları büyük mücadelelerle vatanlarında yeniden kök salmaya başlamışlardır.

Kırım'da daha evvel yaşanan pek çok olayda olduğu gibi bugünlerde Kırım Özerk Cumhuriyeti başkenti Simferopol (Akmescit)'ün Balaklavskaya Sokağı'nda bulunan Yañı Qırım mahallesinde yaşanan olaylar da bugüne kadar çözüme kavuşturulamayan bu meselenin ortaya çıktığı örneklerden biridir. Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanlık Divanı'nın 26 Ocak 2009 tarihinde yayımlanmış olduğu bildiriden anlaşıldığı üzere anılan bölgede kurulu Kırım Tatar evlerinin ve caminin yıkımı için Kırım yerel idarecilerinin gayrihukuki bir karar aldıkları, sorunun barışçıl çözüm imkânı var iken Kırım Özerk Cumhuriyeti idarecileri tarafından çatışmacı bir tutum izlendiği görülmektedir.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi ve Türkiye'de yaşayan Kırım Tatarları, daha önce de olduğu gibi bugün de Kırım'da yaşayan soydaşlarımıza yönelik tüm olayları hassasiyetle izlemektedir. Bu gibi olayların zaman zaman çatışma ve insanların yaralanması ile neticelenmesi ise endişe ile karşılanmaktadır.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi ve Türkiye'de yaşayan Kırım Tatarları, Kırım'da yaşayan Kırım Tatarlarının toprak, yerleşim, konut ve mülkiyet meselelerinin adilâne ve İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun bir şekilde çözüme kavuşturacak hukuksal ve kanunî düzenlemelerin bir an evvel yürürlüğe konulmasının Kırım'da barışı ve istikrarı sağlayacağına inanmaktadır.

Ne var ki, Kırım'da bir süreden beri Kırım Tatarlarının yerleşmiş olduğu arazilere çeşitli baskınlar yapılmakta ve Kırım Tatarlarının evleri, ibadethaneleri yıkılmakta veya yıkılmaya çalışılmaktadır. Kırım Özerk Cumhuriyeti idarecilerinin gayrihukuki uygulamaları neticesinde gerçekleşen bu baskınlarda pek çok soydaşımız yaralanmış, yerleşim yerlerindeki camiler ve evler zarar görmüştür.

Kırım'a yerleşen soydaşlarımızın en temel insan hakları olan toprak, yerleşim ve konut haklarının adilâne bir şekilde çözülmemesi nedeniyle yaşanan bu olayların gün geçtikçe vahim boyutlara ulaşmasından ve Kırım'ın bir çatışma ortamına sürüklenmesinden büyük endişe duyulmaktadır.

Karadeniz havzasının jeopolitik açan en önemli coğrafyası olan Kırım Yarımadası'nda yaşayan Kırım Tatarlarına karşı sürdürülen bu ayrımcılık politikaları neticesinde bir çatışma çıkması bölge barışı ve istikrarı için onarılmaz yaralar açacaktır.

Bu itibarla, Kırım Tatarlarına tarihî, insani ve en temel haklarını tesis edici hukuksal ve yasal düzenlemelerin ve tedbirlerin bir az evvel Ukrayna ve Kırım Özerk Cumhuriyeti makamlarınca yürürlüğe konulması gerekmektedir.

Saygı ile arz ederiz.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği

Genel Merkez Yönetim Kurulu

KIRIM TATAR MİLLÎ MECLİSİ DİVANI

Kırım Tatarlarının Yanı Qırım Semtinin Yıkımına Yönelik Hazırlanmakta Olan Silahlı Özel Operasyon İle İlgili

BİLDİRİ

23 Ocak 2009 tarihinde Akmescit (Simferopol) kolluk kuvvetleri yöneticileri, Akmescit askeri garnizonu komutanları ve Kırım Özerk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu temsilcilerinin katılımı ile yapılan kurumlar arası toplantıda Akmescit şehri içinde bulunan Balaklavskaya sokağında kurulan Kırım Tatarlarının Yanı Qırım (Yeni Kırım) semtinin yıkımına yönelik silahlı özel operasyon gerçekleştirme kararı alındı.

Bu kararın hukuki gerekçesi, Ukrayna Adalet Bakanı M.V. Onişçuk'un, söz konusu arsanın Akmescit idaresinin kanundışı kararları ile verildiği "Olvi- Kırım", "Amid" Ltd. ve "Kırım" Üretim Birliği şirketlerinin şikayeti üzerine alınan mahkeme kararlarının uygulanması için ısrarlı bir şekilde defalarca verdiği talimatlar oldu.

Yapılan kurumlar arası toplantıda, yapılacak Özel operasyonun tüm detayları özenle gözden geçirildi, operasyonda yer alacak İçişleri Bakanlığı, Silahlı Kuvvetler, Sivil Savunma Bakanlığı ve Ukrayna'nın diğer kurumların kadro ve teknik araçların sayısı ve özellikleri belirlendi. Bunun yanı sıra Kırım'a yakın bölgelerde Ukrayna İçişleri Bakanlığı birliklerinin hazır hale getirilmesi ile ilgili talimatlar verildi. Genel yaralanmaları olan insanların yerleştirilmesi için Akmescit hastanelerinde yer ayarlama konusuna özel dikkat ayrıldı.

Toplantıya katılan bazı yetkililerin güç kullanılan operasyonların sonuçlarının Kırım'da sosyal ve siyasi durumu bozabileceği uyarılarını yaptığını belirtmek lazım.

Bilgi: Yanı Qırım adlı Kırım Tatar semti Mart 2006 'da eskiden ortadan kaldırılmış olan askeri bölüğün idaresinde bulunan ve Ukrayna Savunma Bakanlığı tarafından Akmescit şehrine verilmesi planlanan boş topraklar üzerinde kuruldu.

Ancak şehir idaresi, arsanın devir işlemlerinin tamamlanmasını beklemeden, ailelerini yerleştirmek için arsaya ihtiyacı olan Ukrayna vatandaşı Kırım Tatarlarının çok sayıdaki başvurusuna rağmen boşaltılmakta olan alanda bulunan arsayı gizli olarak şrmalara dağıtmaya başladı. İdarenin bu hareketi insanların olumsuz tepkisine ve askeri bölüğün boşalttığı 8 (sekiz) ve 45 (kırk beş) hektarlık alanları izinsiz olarak zaptetmelerine yol açtı.

Şu anda 8 hektarlık alanda 80 (seksen) Kırım Tatar ailesi yerleşti. 20 arsada konutlar kuruldu, bunların 9'unda inşaat tamamlanmış olup bu evlerde insanlar yaşamakta. Bunun yanı sıra cami inşaatı tamamlandı ve bu camide Akmescit 'in bu bölgesinde yaşayan Müslümanlar namaz kılmakta ve diğer dini faaliyetleri yapmaktadır.

Kırım Tatar Milli Meclisine sivil halka karşı hazırlanan şiddetin önlenmesine yönelik acil önlemlerin alınması ve Kırım'da hazırlanmakta olan geniş provokasyon hakkında Ukrayna Cumhurbaşkanı, Ukrayna Başbakanı, uluslararası kamuoyuna ve basına bilgi verilmesi konusunda Kırım Tatarlarından çok sayıda başvurular gelmekte.

Ortaya çıkan durumda Kırım Tatar Milli Meclis Divanı, Ukrayna kolluk güçlerinin Yanı Qırım semtinde yaşayan insanlara karşı kuvvet kullanmasının çözülmeyen çok sayıdaki soruna bakarak toprak hakkı dahil olmak üzere uzun zamandır hakları ihlal edilen on binlerce Kırım Tatarının ve başka halkların aktif şekilde protesto eylemlerine yol açabileceğini belirtmektedir.

Sözkonusu semtte kurulan camiye göster-göster yıkımı, Akmeşcit idaresinin müslümanlara cami inşaatı için arsa vermeyi küstahça reddederken son iki yılda diğ-er dinlere ait 4 ibadethaneyi törenle açması ve Ukrayna'nın merkezi idaresinin bu olaylara suskun bir şekilde göz yumması, Müslümanlarda kendi haklarına karşı açık olarak ayrımcılık yapıldığı yargısı oluşmasına yol açar.

Kırım Tatarlarının Yanı Qırım semti konusunda meydana gelen durum çatışmasız çözülebilir. Yanı Qırım semtinin üzerinde kurulduğu 8 hektarlık alanın yanında 37 hektarlık boş toprak var. Bu alan Şrmaların arsa itirazlarının tatmin edilmesi için yeterli. Bu konunun çözümünde bu yaklaşımı hem Kırım Özerk Cumhuriyeti Verhovna Radası yönetimi hem de Kırım Özerk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu göstermektedir.

Kırım Tatar Milli Meclisi, Kırım Tatarlarının Yanı Qırım semti etrafındaki meselenin çatışma çıkmadan çözümlenmesine yönelik bütün çabalarını sarf ederken sivil halka karşı şiddet uygulanmasının önlenmesini öngören önlemlerin alınması ve ailelerini yerleştirmek için arsaya muhtaç vatandaşlara arsa verilmesi amacıyla Kırım'da toprak ile ilgili durumun görüşülmesi amacıyla kurulan komisyonların faaliyetlerinin acil olarak yenilenmesi talebiyle Ukrayna Merkez Yönetim Organlarına başvurmuştur.

Bununla birlikte, Kırım Tatar Milli Meclis Divanı, Ukrayna'da akredite olan uluslararası teşkilatların ve devletlerin diplomatik misyonlarına uluslararası teşkilatların ve devletlerin yönetimine Kırım'da hazırlanmakta olan ve tahmin edilmez sonuçlara yol açabilecek geniş çaplı provokasyonlar hakkında bilgi vermeleri konusunda talepte bulunmaktadır.

KIRIM TATAR MİLLİ MECLİS DİVANİ /AKMEŞCİT, 26 OCAK 2009

Gazze Basın Bildirisi: KTKYD Genel Merkezi

KIRIM TÜRKLERİ KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ GENEL MERKEZİ'NDEN

İsrail Devleti'nin uluslar arası hukuk ve insan haklarını hiçe sayarak Gazze'yi işgali Türkiye'de yaşayan Kırım Türklerinde ve Kırım'da yaşayan soydaşlarımızda da derin bir infial uyandırmıştır.

Askeri veya sivil hedef gözetmeksizin okulları, hastaneleri, camileri hedef alarak girişilen bu bombardıman ve sonrasındaki kara hareketinin hiçbir insani ve yasal dayanağı bulunmamaktadır.

İsrail, Gazze'de yaşayan Müslüman kardeşlerimizi silahlı-silahsız, yaşlı-genç, çoluk-çocuk demeden katletmektedir.

Bu, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin apaçık ihlali, hatta İsrail Devleti tarafından ayaklar altına alınmasıdır.

İnsanlık tarihinin en acımasız soykırımlarından birini yaşamış olan biz Kırım Türkleri, İsrail'in Gazze'de başlatmış olduğu soykırımı kınıyor ve insanlık adına lanetliyoruz.

Türkiye'de yaşayan vicdan sahibi herkesi ve tüm Sivil Toplum Kuruluşlarını Başbakanlık tarafından 7 Ocak 2009 tarih ve 2009/1 sayılı Genelge ile başlatılan Yardım Kampanyasına katılmaya davet ediyoruz.

Tuncer KALKAY

Genel Sekreter

Namık Kemal BAYAR

Genel Başkan Yrd.

DÜNYA KIRIM TATAR KONGRESİNİN YAPILACAĞI TARİHLER BELLİ OLDU

Bugün (5 Şubat) Simferopol (Akmescit) İdkova, 40 adresinde bulunan Kırım Tatar Milli Meclisi toplantı salonunda yapılan Dünya Kırım Tatar Kongresinin hazırlık ve yapılmasından sorumlu komitesinin toplantısında, 2008 yılında yapılması gündeme gelen Dünya Kırım Tatar Kongresinin yapılacağı yer ve tarihler belli oldu.

Komitenin aldığı karara göre, Kırım Tatar Dünya Kongresi 19 ile 22 Mayıs tarihleri arasında Kırım'da yapılacak.

Alınan karara göre, kongrenin açılış töreni Bahçesaray Hansaray'da, kongre toplantıları Akmescit'te, seksiyon toplantıları ise Belogorsk (Karasupazar), Canköy, Yevpatoraiya (Kezlev), Sudak

ve Akmescit şehirlerinde yapılacaktır.

Bunun yanı sıra kongreye, Kırım'da ve Kırım dışında bulunan her Kırım Tatar Sivil Toplum ve siyasi teşkilatlarından kongre gündemindeki konularda teşkilat adına karar verme yetkisi bulunan 3'er vekil gönderebilecek. Kongreye yetkili olarak gönderilen her delegenin yetkisi, bu yetkiyi veren teşkilatların belirlediği şartlara uygun olarak düzenlenen teşkilat kararıyla teyit edilmesi gerekir.

Dünya Kırım Tatar Kongresi Organizasyon Komitesi kendi takdirine göre Kongreye davet edilecek fahri misafir listesini kabul etme hakkına sahiptir. Fahri misafir olarak kongreye katılacak delege-

lerin kongrede oy kullanma hakkı olmayacaktır.

Dünya Kırım Tatar Kongresi delegelerinin çalışmaları için sağlanacak masraflar, yol masrafları ve kongre sırasında Kırım'da konaklama masrafları dahil olmak üzere, delegeleri kongreye gönderen teşkilatlar tarafından karşılanacaktır.

Bugün Kırım'da 53, Kırım dışında 71 olmak üzere bütün dünyada toplam 124 Kırım Tatar sivil toplum ve siyasi teşkilatlarının faaliyet gösterdiğini, bundan dolayı kongrede oy kullanma hakkı bulunan toplam 312 delegenin kongreye katılacağı beklendiğini belirtmek lazım.

Osman Bayramaliyev (QHA)

LENARA OSMANOVA “EUROVISION” ELEMELERİNDE YARI FİNALE ÇIKTI

Kırım Tatar şarkıcısı Lenara Osmanova, bu yıl Moskova’da yapılacak Eurovision şarkı yarışmasında Ukrayna’yı temsil edecek şarkıcının seçilmesi amacıyla yapılan ve toplam 68 şarkıcının katıldığı Ukrayna geneli elemelerde yarı finale yükseldi. “Ateş” şarkısının İngilizce versiyonu ile yarı finale yükselen Osmanova, QHA’ya yaptığı açıklamada Ukrayna Milli Televizyon Şirketi (NTKU) tarafından düzenlenen yarışmanın yarı final çekimlerinin 8 Şubat’ta Kiev’de yapılacağını kaydetti. Osmanova, yarı finale toplam 30 şarkıcı ve grubun yükseldiğini belirtti.

Osmanova “Ateş” şarkısını Zera Kenjakayeva, Aleksandra Balyanskaya ve Elmara Mustafayeva tarafından yazıldı. Şu anda biz bale grubu ile birlikte yarı finale hazırlanıyoruz” dedi. “Eurovision- 2009” elemelerinin yarı finali Ukrayna televizyonunda 9 Şubat’ta yayımlanacak. Lenara Osmanova’nın annesi ve sanat müdürü Mayye Osmanova, kendilerine büyük miktarda destek dolu telefon ve SMS geldiğini söyledi. Mayye Osmanova, “Bize yapılan destekten dolayı teşekkür ederiz. Bu destek bize manevi olarak yardım ediyor” dedi.

Bunun yanı sıra Lenara Osmanova’nın annesi, amaç- çok prestijli Avrupa yarışmasında Kırım Tatar halkını ve Kırım Tatar halkının sanatını temsil etmek olduğunu söyledi.

Yarı final yapıldıktan sonra bir hafta boyunca yarışmanın jürisi Eurovision- 2009’da Ukrayna’yı temsil etme hakkını kazanmak

Lenara Osmanova

için yarışmaya devam edecek 15 şarkıcı seçecek.

Lenara Osmanova, 6 yaşından beri sahneye çıkıyor. Bir çok uluslar arası yarışmaları kazanan Osmanova, günümüzde Ukrayna şov sektörünün en çok istenilen şarkıcılarından biridir. Lenara Osmanova, Ukrayna Sanat İdarecileri Akademisinde mastır okuyor.

Lilya Calilova- Osman Bayramaliyev

DERNEĞİMİZ GENEL MERKEZİNDE YENİ YÖNETİM

Derneğimiz Genel Merkezi'nin 27 Aralık 2008 tarihinde Ankara'da yapılan Olağanüstü Genel Kurulu'nda, dernek organları seçimi yapıldı. Türkiye'de faaliyetine devam eden Kırım Tatar Dernekleri arasında ilk kurulan Dernek olan ve kurulduğu 1955 yılından bu yana faaliyet gösteren Derneğimiz 1992 yılında da Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararı ile kamu yararına çalışan derneklerden sayılmıştı.

Bugün itibariyle 24 şubesi bulunan Derneğimizin 27 Aralık 2008 tarihinde Ankara'da yapılan Genel Merkez Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı, Türkiye 'İstiklal Marşı' ve Kırım Milli Marşı 'Ant Etkenmen'in söylenmesinden sonra saygı duruşu ile başladı. Divan Başkanlığının oluşturulmasının ardından gündem ve gündeme eklenen konular çerçevesinde müzakereler yapıldı.

Dernek tüzüğü'nün bazı maddelerinin değiştirilmesi ile birlikte, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ve Yüksek

sek Disiplin Kurulu seçimleri yapıldı. Yapılan seçimler sonucunda dernek organlarında görev alacaklar aşağıda yer alan üyelere oluşturuldu.

YONETİM KURULU

Asil Üyeler

- 1- Dr.Ahmed İhsan KIRIMLI
- 2- Murteza ESENKAL
- 3- Mustafa ŞAHİN
- 4- Tuncer KALKAY
- 5- Nail AY TAR
- 6- Namık Kemal BAYAR
- 7- Şükrü BİLGİLİ
- 8- Serkan SAVA
- 9- Oya Deniz ÇONGAR

Yedek Üyeler

- 1-Recep AKTARAN
- 2-Mustafa ESKEN
- 3-Recep İÇİN
- 4-Sebika AĞIRAL
- 5-Türker YÜKSEL
- 6-Yusuf ÖNDER
- 7-Hidayet ÖNDER
- 8-Dilek ÇETİN
- 9-Murat ERDEMİR

DENETİM KURULU

Asil Üyeler

- 1-Serdar KARATAY
- 2-Tengiz GENÇE
- 3-H.İbrahim KARAKAYA

Yedek Üyeler

- 1-Ertuğrul KARAŞ
- 2-Sezai ÖZÇELİK
- 3-Mustafa ÇELEBİ

YÜKSEK DISİPLİN KURULU

Asil Üyeler

- 1-Zühal YÜKSEL
- 2-Tuncay KALKAY
- 3-Nurten BAY

Yedek Üyeler

- 1-Mihriban CEYLAN
- 2-Atilla BEŞEVLİ
- 3-Ekrem ELMACI

Daha Sonra yeni seçilen Yönetim Kurulunun ilk toplantısında yapılan görev dağılımında; Dr. Ahmed İhsan Kırmılı Genel Başkanlığa, Murteza Esenkale ve Av. Namık Kemal Bayar Genel Başkan Yardımcılıklarına,

Tuncer Kalkay Genel Sekreterliğe, Nail Aytar Genel Muhasipliğe, Mustafa Şahin Genel Veznedarlığa getirildi. Diğer yönetim kurulu üyelikleri ise Oya Deniz Çongar, Şükrü Bilgili ve Serkan Sava'dan müteşekkil oldu.

ŞİİR GÜNLERİ

Derneğimiz Gençlik Kolları tarafından hazırlanan Şiir Günleri etkinlikleri, belirli periyotlarda düzenlenmiş ve her bir programda Kırım Tatar Edebiyatında önemli yer edinmiş Kırım Tatar Şairleri tanıtılarak şiirlerinden örnekler sergilenmiştir.

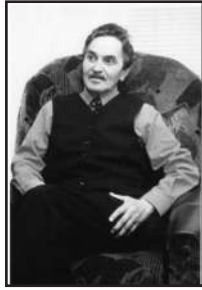
Düzenleme Komitesinde görev alan; Türker Yüksel, Safiye Olgun, Fethi Kurtiy Şahin, Meryem Asan, Sebila Fezazi, Seville Selamet, Dilara İbrahim, Zeram Zeytulla, Alim Seydali, Seran Alim, Anıl Eroğul, Burak Sönmez, Hale Kalkay, Elif Kalkay, Fatime Sadık, Meryem Başkurt, Zeliha Bayraç, Yasemin Kurtböri ve Revan Mustafa tarafından, Derneğimiz Genel Merkezinde düzenlenen şiir etkinliklerinin çok kısa özeti aşağıda verilmiştir.

20 Aralık 2008 - Eşref Şemizade

Kırım Tatarlarının en meşhur şairlerinden biri olan Eşref Şemizade (1908-1978), Derneğimiz Gençlik Kolları tarafından hazırlanan program ile 20 Aralık 2008 tarihinde Derneğimiz Genel merkezi'nde anıldı.

Gençlik Kolları Başkanımız Türker Yüksel yönetimindeki toplantıya Safiye Olgun, Fethi Kurtiy Şahin ile Kırım'dan gelerek Ankara'da öğrenimlerini sürdüren Meryem Asan, Sebila Fezazi, Seville Selamet, Dilara İbrahim, Zeram Zeytulla, Alim Seydali ve Seran Alimov'un sundukları Eşref Şemizade şiirleri ile devam edildi.

3 Ocak 2009 - Şakir Selim

Kırım Tatar Edebiyatının yaşatılmasında çok güçlü ve köklü katkıları bulunan, ancak verimli çağında iken 18 Kasım 2008 tarihinde aramızdan ayrılan Milli Şairimiz Şakir Selim (1942-2008), 3 Ocak 2009 tarihinde Derneğimiz genel merkezinde düzenlenen etkinlikle anıldı.

Milletine yapmış olduğu hizmetler için yapılan saygı duruşunu müteakip, Merhumun ruhuna okunan dualardan sonra programa başlandı.

Zuhal Yüksel, Şakir Selim'in sürgünden başlayıp Özbekistan'daki ve anavatan Kırım'daki hayatından ilginç bölümler aktardı. Şakir Selim'in gerek Özbekistan'da gerekse Kırım'da yazdığı şiirlerle Kırım Tatar Edebiyat'ında yerini aldığını ve Şakir Selim'in yerinin doldurulamayacağını, Türkiye'mizde aldığı Kutlu Doğum Haftası ve Arif Nihat Asya Şiir ödülleri kazandığını, kendisini 2003 yılında Kırım'a gittiğinde tanıdığını, son dönemlerde çok rahatsızlandığını ama kahverengi gözlerinde Kırım Davası ateşinin parlaklığının hiç sönmediğini veciz bir ifadeyle anlattı. Zuhal Yüksel'in Şakir Selim'in hayatı ve edebi kişiliği hakkında verdiği bu güzel doyurucu bilgiden sonra Gençlik Komisyonu üyeleri Şakir Selim'in şiirlerinden örnekler sundu.

ŞİİR GÜNLERİ

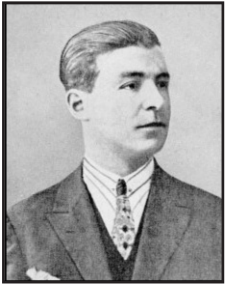

17 Ocak 2009 - Şevki Bektöre

Derneğimiz Gençlik Kolları tarafından hazırlanan “Şiir Günleri”nin 17 Ocak 2009 tarihinde yapılan programında Milli şairlerimizden Şevki Bektöre (1888-1961) anıldı.

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyeleri’nden Doç.Dr. Zühal Yüksel tarafından kaleme alınan şairin biyografisi, Yönetim Kurulu Üyemiz Oya Deniz Çongar tarafından akıcı bir dil ile anlatıldı.

Ömrü sürgünlerle ve Kırım davasına hizmetle geçen Şevki Bektöre’nin işkence, acı ve ızdıraplarla dolu hayat hikâyesi misafirleri oldukça duygulandırdı. Kırım’da hazırlanmış Şevki Bektöre ile ilgili film gösterisi ilgiyle izlendi.

31 Ocak - Hamdi Giraybay

Yirmidokuz yıllık hayatında Kırım Tatar Edebiyatına çok önemli eserler bırakan milli şairimiz Hamdi Giraybay (1901-1930), 31 Ocak 2009 tarihinde Derneğimiz Genel Merkezinde düzenlenen etkinlikte anıldı.

Gazi Üniversitesi Öğretim üyelerinden, Zühal Yüksel tarafından kaleme alınan “Hamdi Giraybay’ın hayatını ve Kırım edebiyatına yaptığı katkıları”nı anlatan yazısı ile Işıl Savaş tarafından takdim edilerek başlanan etkinliğe, şairin şiirlerinden örnekler verilerek devam edildi.

“Kerç”, “Yaş Tatarga”, “Qaygı”, “Mektep Kerek”, “Tuvgan Tilim”, “Tanış Bol-dım”, “Altaylıga”, “Hoş Keldiniz”, “Bağçasaray”, “Yaşlılığına Toymay Ölgem Arkadaşım Yahya Ferit’ke”, “Vesveseliğim”, “Tatar Ocasına”, “Sen mi Edin?”, “Yaş Tatarlarga!”, “Ketme Balam, Ayıptır” şiirleri, Gençlik Komisyonu üyeleri tarafından sırasıyla okundu.

14 Şubat - Yunus Kandım

Günümüz Kırım Tatar Şairlerinden olan, yakın zamanda ve en verimli çağında, 46 yaşında iken aramızdan ayrılan Yunus Kandım (1959-2005) ile ilgili etkinlik, 14 Şubat 2008 tarihinde Derneğimiz Genel merkezinde yapıldı.

Şairin hayatı ve eserleri anlatıldıktan sonra seçme şiirlerinden örnekler sunuldu. “Aytın mana”, “Uyan Toprak”, “Milletke”, “Evladıma”, “Tarpanlar”, “Sualler”, “Mektup”, “Ela Kozlüm”, “Nazlı Dülber”, “Tiyeme İnsanga”, “Yürek” adlı şiirleri Gençlik Kolları Üyelerince okundu.

ŞİİR GÜNLERİ

7 Mart 2009 - Bekir Sıdkı Çobanzade

Kırım edebi tarihi içinde çok önemli bir yere sahip olan, şair, eğitimci, araştırmacı, fikir adamı Bekir Sıdkı Çobanzade (1893-1938) Derneğimiz Genel Merkezi'nde anıldı.

07.03.2009 tarihinde düzenlenen şiir günlerinin programında Bekir Sıdkı Çobanzade şiirleriyle yer aldı. Şiir günlerinin ilk programında anılmış olan şairin eserleri bir programa sığmayacak kadar çok ve önemli olduğu için Çobanzade yeniden anıldı. Şairliği de edebi araştırmacılığı da eşit derecede önemli olan Çobanzade'nin çok fazla olan şiirlerinin ancak bir kısmı ele alınabildi. Derneğimiz Gençlik Kolları Başkanı Türker Yüksel tarafından yapıldı. Yüksel, programın akışıyla ilgili bir konuşma yaptıktan sonra sözü Arş. Gör. Işıl İşıktaş Sava'ya bıraktı. Sava, şairin hayatı, edebi kişiliği, eserleri ve Kırım edebiyatındaki yeri hakkında konuşma yaptı. Çobanzade'yi dinleyicilere açıklayıcı bir şekilde tanıtan Sava'nın konuşmasının ardından Çobanzade'nin şiirleri seslendirildi.

Şairin en meşhur şiirlerinden olan ve anadilin önemini en güzel şekilde vurgulayan "Tuvgan Til" şiiri ilk olarak okundu. Ardından "Ezan Sesi", "Qaytarma", "Bir Saray Quracaqman", "Budapeşt Aqşamı", "Haber Aldım" gibi seçme şiirleri okundu. Şiirlerin okunmasını takiben Çobanzade'yi anlatan bir belgesel yayınlandı. Belgeselin seyredilmesinden sonra "Çalbaş Bora", "Ey Güzel Qırım", "Milletim Qırım" ve "Bahçesaray Aralıqları" yırları seslendirildi ve program sona erdi.

21 Şubat 2009 - Noman Çelebi Cihan Anma Programı

23 Şubat 1918 tarihinde Ruslar tarafından katledilen Kırım Tatarlarının Antlı Şehidi, Kırım Demokratik Cumhuriyeti'nin Başbakanı Noman Çelebi Cihan (1885-1918) şehit edilmesinin 91. yıldönümü münasebetiyle Derneğimiz Genel Merkezi'nde 21 Şubat 2009 tarihinde yapılan bir törenle anıldı.

Anma toplantısının ilk bölümünde "Kırım Tatarlarının İnsan Hakları Sorunu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Süreçleri" konusunda konferans yapıldı. Dernek Genel Başkan Yardımcısı Namık Kemal Bayar ve Av. Mustafa Yaşar Demircioğlu tarafından verilen konferansta Kırım Tatarlarının, Kırım'ın Rusya tarafından işgalinden sonra yaşadığı mezalim ve bugün Kırım'da yaşanmakta olan insan hakları ihlalleri anlatıldı ve insan hakları ihlalleri karşısında İnsan Hakları Evrensel Beyanname ve Avrupa İnsan Hakları Söz-

leşmesi ve Ek Protokolleri doğrultusunda Kırım Tatarlarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde temsili ve bu mahkemenin işleyiş süreçleri anlatıldı.

Toplantının ikinci bölümüne, milli marşımız "Ant Etkenmen" ile Antlı Şehit Noman Çelebi Cihan'ın ruhuna fatiha ve dualar okunarak başlandı. Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr. Hakan Kırımlı'nın Kırım Tatarca verdiği konferansta Noman Çelebi Cihan'ın hayatı, fikirleri ve yaptıkları anlatıldı. Noman Çelebi Cihan'ın hayatından alınacak derslere dikkat çeken Kırımlı, Antlı Şehidimizin aynı zamanda büyük bir insan hakları savunucusu olduğuna da ifade etti.

Hakan Kırımlı hocadan sonra Dernek Gençlik Kolu üyeleri Noman Çelebi Cihan'ın şiirlerinden örnekler sundu. Anma günü Çelebi Cihan'ın anısına okunan marş şeklindeki yırlar ve Beyaz Ruslar'ın 1920'li yıllarda Kırım'da yaptıkları mezalimi anlatan Şompol yırının okunması ile sona erdi.

TARİH SEMİNERLERİ

Bilkent Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Hakan Kırmımlı tarafından verilen Kırım tarihi konularındaki eğitim seminerleri periyodik aralıklarla Derneğimiz Genel Merkezinde sürdürülmektedir.

10 Ocak 2009 - Tatar kimdir? Bu ad nereden gelmiş?

10 Ocak 2009'da Dernek Genel Merkezinde Gençlik Komisyonu üyelerine Bilkent Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Sırrı Hakan Kırmımlı, Tatar kelimesinin anlamı, Kırım yarımadasına tarihin ilk çağlarından günümüze kadar hangi medeniyetlerin var olduğu, Kırım Türklerinin kaynakları konulu konferansını vermiştir. Konferans sonunda Yeşil Ada'da yaşamış medeniyetler üzerine soruları cevaplandırmıştır.

30 Ocak 2009 - Ulu Orda İmparatorluğu

30 Ocak 2009'da gerçekleştirilen seminerde Ulu Orda İmparatorluğu (Altınordu İmparatorluğu), bu imparatorluğun gelişimi, parçalanması ardından oluşan Hanlıklar, bu Hanlıklar ve Ruslar arasındaki siyasi ilişkileri, Kırım Hanlığının Han Gerayları, bunların dönemlerinde gerçekleşen siyasi-iktisadi olayları ve bu olayların günümüze doğru aktarılması konulu konferansını vermiştir. Konferanstaki Ulu Orda İmparatorluğu'nun ve parçalanması-sonrası üzerine çeşitli haritalar incelenmiştir.

Seminer 16. yüzyıla ait Edip Efendi'ye ait Sefername'nin okunması ile tamamlandı. Sefername'de o döneme ait Kırım Tatar dili, savaş kültürü üzerine konuşulmuş, bu konular üzerine sorular cevaplandırılmıştır.

Sonrasında Kırım Akmescit Balaklavskaya sokağında kurulan Yañı Kırım semtinin yıkımına yönelik silahlı özel operasyon üzerine gerçekleşen gerginliklere ait bilgiler üzerinde konuşuldu, QHA'dan alınan resimler ve Kırım Milli Meclisinin Divan Bildirisi sunumu ile tamamlandı.

6 Şubat 2009 - Kırım Harbi, Savaş Öncesi - Sonrası Kırım ve Kırım Tatar Halkı

6 Şubat 2009'da gerçekleştirilen seminerde Kırım Hanlığının yıkılışından sürgüne değin Kırım topraklarında gerçekleşen hadiseler, Kırım'ın Rusya'ya ilhaki, Kırım Harbi, Rusların Kırım'ı boşaltma adına gerçekleştirdikleri faaliyetler, göçler, göç yolları, göçlerin sonunda ulaşılan Romanya, Bulgaristan ve Aktopraklardaki yerleşimler ve yerleşim yerlerinde oluşturulan milli cemiyetler ile Kırım Tatarlarının toplanması üzerineydi.

13 Şubat 2009 - İsmail Bey Gaspıralı ve Kazan Hanlığı

13 Şubat 2009'da gerçekleştirilen seminer konusu İsmail Bey Gaspıralı üzerine idi. Seminer; bir önceki oturumda bahsi yarım bırakılan Muharece döneminde Kazan Hanlığında gerçekleşecek hadiselerin anlatımı üzerine başladı. Kazan Hanlığının Rusların eline düşmesi sonrası, Rusya-Kazan Hanlığı ilişkileri, bunların sonuçlarının Kırım'a etkileri üzerine konuşuldu.

Ardından, İsmail Bey Gaspıralı'nın doğuşu, ilk çocukluk yılları, öğretim hayatı, Moskova'daki eğitim yılları, Kırım'da öğretmenlik hayatı, Paris'te yaşadıkları, Paris sonrası Kırım'a dönüşü, Moskova'nın ve Paris'in fikri olarak kendisi üzerindeki etkileri, Kırım'da ilim-eğitim anlamda yaptıkları, Milli mücadeleyi kaldırışı-kararlılığı, Dilde- Fikirde- İşde Birlik için bütün uğraşlarından bahsedildi.

27 Şubat 2009 - İsmail Bey Gaspıralı ve Kazan Hanlığı

27 Şubat 2009'da gerçekleştirilen seminerde İsmail Bey Gaspıralı'nın siyasi hayatı; milli hareket üzerine gerçekleştirdiği faaliyetler, 1905-1918 arası Kırım'da gerçekleşen siyasi çalışmalar; meclisin açılması-etkinliği, Noman Çelebi Cihan'ın çıkışı ve bu dönemdeki Rusya'nın siyasi-idari durumları; sosyal sınışar, Rusya Müslüman Kongresi konuları incelendi.

TELEVİZYON PROGRAMLARINDA KIRIM

Muhtelif Televizyonlarda Kırım ile ilgili yapılan programların özetleri aşağıda verilmiştir.

8 Ocak 2009 - TRT-Türk'de Kırım Ansambli

7 Ocak 2009 tarihinde TRT-Türk televizyonu Gönül Bağı programı çekimleri için Ankara'ya Kırım Ansambli geldi. Gönül Bağı programının 8 Ocak 2009 tarihinde hazırlanan çekimlerinde Kırım Ansambli'nin konuk olduğu Kırım konulu televizyon çekimi gerçekleştirildi. Çekim ardından Ansambli reisi Server Kakura ve solisti Asiye Sale Dernek Genel Merkez binasında Gençlik komisyonu üyeleri ile bir araya geldiler. Server Kakura, yazdığı müzik kitabını komisyon üyeleri için imzaladı ve aynı zamanda Gençlik Komisyonu üyeleri ile sohbet etti.

14 Şubat 2009 - Akdeniz TV'de Kırım-Tatar Damgaları

14 Şubat 2009 saat 18:00 Cumartesi günü Adana Akdeniz Televizyonunun "Tarihte Bu Hafta" programının konusu Çukurova'da Kırım-Tatar Damgaları üzerine idi. Programa Dr. Fatih Karayandı ve Yazar Yusuf Delikoca konuk oldu. Programda; Ceyhan bölgesindeki Kırım Tatar muhacir mezarlarından ve Osmanlı'nın son dönemlerinden bahsedildi.

4 Mart 2009 - TRT-INT'de Kırım

TRT-INT ve TRT-TURK kanallarında ortak olarak yayınlanan "Dünyada Bugün" adlı haber programının 04 Mart 2009 tarihinde yayınlanan bölümünün konuğu Genel Başkan Yardımcımız Namık Kemal Bayar oldu. Avrasya Yazarlar Birliği Başkanı Doç.Dr.Yakup Deliömeroğlu'nun da katıldığı programda Kırım'ın ve Kırım Tatarlarının yaşadığı büyük sürgün ve Kırım Tatarlarının bugünkü durumu anlatıldı. Programa Kırım'dan canlı bağlantı ile katılan QHA Genel Koordinatörü İsmet Yüksel, Kırım'da yaşanan son olaylar ve Kırım Tatarlarının durumu hakkında bilgi verdi.

22 Mart 2009 - Kanal A'da Kırım

Kanal A televizyonunda yayınlanan "Ramazan Aydın Saati" adlı programa, 22 Mart 2009 Pazartesi günü katılan Derneğimiz yetkilileri, 11.30 ile 12.25 saatleri arasındaki Canlı Yayında Kırım ile ilgili pek çok konuya açıklık getirdiler.

TELEVİZYON PROGRAMLARINDA KIRIM

Genel Başkan Yardımcımız Namık Kemal Bayar ile Genel Sekreterimiz Tuncer Kalkay; Kırım'ın tarihi, Kırım'dan yapılan büyük göçler ve nedenleri, Türk dünyasındaki canlanma hareketlerinin sembolü İsmail Bey Gaspıralı, 1917 yılında kurulan Demokratik Kırım Tatar Cumhuriyeti, 18 Mayıs 1944 Sürgünü, Vatan'a dönüş mücadeleleri, Kırım Tatarlarında demokrasi geleneği, Kırım Tatarlarında bebek ölüm oranlarının yüksekliği, eğitim, sağlık, ve siyasi temsil konuları ile Vatanlarında tutunmaya çalışan Kırım Tatarlarının günümüz problemleri konularındaki görüşlerini programda belirttiler.

Canlı yayında telefon bağlantısı ile irtibat kurulan QHA'nın (Kırım Haber Ajansı) Genel Koordinatörü İsmet Yüksel ise son bir aylık zaman içerisinde, Kırım'da yaşanan gelişmeler hakkında detaylı olarak açıklamalarda bulundu.

Derneğimiz Gençlik Kolları Üyesi ve Halkoyunları grubundan Hale Kalkay ile Burak Özmen, sergiledikleri Bahçesaray Kaytarması sonrasında Kırım ile ilgili duygu ve düşüncelerini programda paylaştılar.

Muhtelif Faaliyetler

29 Kasım 2008 - Kırım Tatar Edebiyatı Günleri

Avrasya Yazarlar Birliği ve Milli Kütüphane Başkanlığı işbirliği ile Avrasya Edebiyat Günleri düzenlenmiştir. Avrasya günlerinde; Türk Dünyası ve Türk Akraba Topluluklarının edebiyatları üzerine söyleşiler yapılmaktadır. 2008 yılı Ocak-Aralık aylarında gerçekleştirilen günler içerisinde Kırım Tatar Edebiyatı' da yer aldı. 29 Kasım 2008 Cumartesi saat: 14:00-17:00 saatlerinde gerçekleştirilen oturumda Prof.Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN başkanlığında Doç. Dr. Hakan KIRIMLI, Kırım' ın Dünü Bugünü ve Prof. Dr. Cemal KURNAZ, Hanlık Dönemi Kırım Tatar Edebiyatı üzerine bildirimlerini sunmuşlardır.

20 Aralık 2009 - II. Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Kongresi

İlki geçen yıl İstanbul'da yapılan Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Kongresi bu yıl Ankara'da 20-22 Aralık 2008 tarihlerinde Gazi Üniversitesi'nde gerçekleştirildi. Kongre; Avrasya Yazarlar Birliği, Türksoy, TİKA ve Gazi Üniversitesi ortaklığında yapılmıştır. Kongreye Kırım'dan Yıldız Dergisi Genel Yayın Yön. Yrd. Leniyara Selim katıldı.

Kongre'nin Kırım oturumu, 21 Aralık 2008 Pazar günü Gazi Üniversitesi Gölbaşı tesislerinde sabah gerçekleştirildi. Bu oturumda Leniyara Selim; Kırım' ın geçmiş ve günümüz yazılı edebiyatından, fertlerin edebiyata olan ilgisi ve Kırım'daki eğitim hayatı ve bireyler üzerindeki etkilerden bahsetti.

Kongerenin son günü 22 Aralık 2008' de Kaşgarlı Mahmut hikaye yarışması ödülleri Tarihi

MUHTELİF FAALİYETLER

Türk Ocağı binasında dağıtıldı. Yarışma farklı Türk uluslarında ayrı ayrı gerçekleştirildi. Yarışmanın yapılmasının en önemli amacı ulus Türk edebiyatlarına gençlerin ve yeni eserlerin katılımını sağlayıp, bu konuda gerekli olan heyecanı ve gelişmeyi sağlamaktır. Yarışmaya katılan eserlerin incelenmesi ile Kasım 2008'de ulus birincileri belirlendi. Kırım'dan Ana Kaygısı isimli eseri ile Seyran Süleyman birinci oldu.

Seyran Süleyman; Yañı Dünya gazetesi yazı işleri müdürü, Maarif işleri ve Tahsil dergilerinde de aktif olarak halen görev yapmaktadır. Hem nesir hem de nazım olarak edebi kimliğini ortaya koyan Seyran Süleyman, Üç Kalbim, Senin Gözlerinde Yıldızlar Gördüm isimli şiir kitaplarını yazmıştır. Yunus Kandım'ın 2003 yılında Küneşte Bir Parça Adını verdiği Kırım-Tatar şiirleri antolojisinde yer almıştır. Seyran Süleyman nazım türü eserlerinde lirik bir yapı ile kimi zaman çocuklar için, kimi zaman da hayatla ilgili söylevlerini ortaya koyarken, nesirleri genelde gazete ve dergilere deneme, gezi ve makale yazıları veya durum hikayeleri ile yer almaktadır.

14 Mart 2009 – Dernek Binası Açılışı – Derneğimiz Kocaeli Şubesi

Derneğimizin Kocaeli şubesinin yeni binasının açılışı 14 Mart 2009 Cumartesi günü yapıldı. Açılışa Genel Başkan Yardımcımız Murteza Esenkal ve Genel Veznedarımız Mustafa Şahin ile birlikte Gençlik Kolları üyelerimiz ve halkoyunları ekibimiz de iştirak etti. Halkoyunları ekibimizin gösterisi ve Gençlik Kolları üyelerinin müzik dinletisi beğeniyle izlendi.

Kocaeli Derince Denizciler Caddesindeki Kocaeli Şubemizin mülkü olan binanın açılış töreninde Kocaeli ili Belediye Başkanları, siyasi partilerin yöneticileri, muhtelif cemiyetlerin idarecileri, Derneğimizin Antalya, Kocaeli, Gebze Şubelerimizin idarecileri ile Genel Merkezimiz ve muhtelif şubelerimizin üyeleri de iştirak etti.

Şube Başkanımız Caner Toplu, açılış töreninde sevincini ve gururunu misafirlerle paylaşarak, bu mutlu günde kendilerini yalnız bırakmadıkları için desteğini esirgemeyen herkese teşekkürlerini ilettiler.

21 Mart 2009-Toydemir Köyü'nde Ağaç Dikme Şenliği

Yapımı Genel Merkezimiz ve Polatlı Toydemir köyü halkı tarafından gerçekleştirilen Kırım Hatıra Ormanı'na Koç Net firmasının sponsorluğunda yeni ağaçlar dikildi. Genel Başkan Yardımcımız Murtaza Esenkal'ın da katıldığı ağaç dikme töreninde köylüler ve Koç Net çalışanları alana iki yüz civarında yeni ağaç diktiler.

21 Mart 2009 - Nevruz Kutlamaları

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Türksoy işbirliğinde düzenlediği Türk Dünyası Yeni Gün-Nevruz Şenlikleri 17-24 Mart 2009 tarihlerinde Türkiye'nin çeşitli bölgeleri farklı etkinlikler ile gerçekleştirildi. Şenliklere halk dans ve müzik gösterilerini sunmak üzere Kırım Tatar Akademik Tiyatrosu Dans Topluluğu iştirak etti.

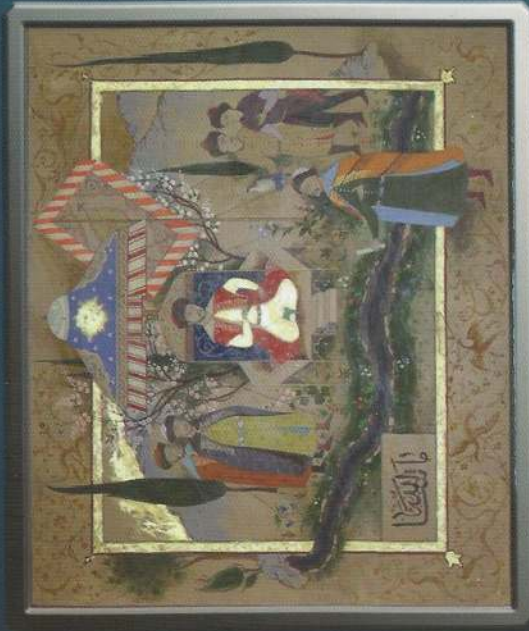

DERNEK FAALİYETLERİ

19

19 Nisan 2009

Saat: 19.00

Yer: Gazi Kültür Merkezi

(Gazi Üniv. Teknik Eğitim Fak. yanı- Sabancı Kız Yurdu karşıtı)

Tel: 4194749 - Meşrutiyet Cad. 20/14 Kızılay/ANKARA

KIRIMI GECESİ